

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliarvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCCCCXLVII. ad annum MDXXVII.

Parisiis, 1644

Sessio X.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15644

ANNO CHRISTI 1515.
res Ianuense medio eorum iuramento recognouerunt, & se recognoscere dixerunt manum & personam illustrissimi domini ducis Ianuensis Octauiani de Campofregoso, manum & personam cancellarii, & sigillum eiusdem ducis in retroscriptis literis appositum, &c. Et dixerunt esse illorum, quorum inibi esse dicuntur. Ita est. B. de Contreras.

Ita est. B. Sculteti.

Tenor vero intimationis.

Anno a natiuitate Domini 1515. indictione tertia, die vero Sabbati vigesima octaua mensis Aprilis, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno tertio, originales literæ passus præsentatæ & intimatæ ac dimissæ fuerunt illustrissimis dominis de Solier, & Nostromars, oratoribus Christianissimi regis Franciæ, cuius præsens copia extracta & collationata fuit a suo proprio originali per nos Ioannem Bernardi, & Ioannem Duueti cursores. Ennardus Duuiuer magister cursorum.

Anno a natiuitate Domini 1515. indictione tertia, die vero secunda mensis Maii, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno tertio, fuit congregatio reuerendissimorum dominorum cardinalium, & omnium prælatorum existentium in curia, & interesse volentium in palatio apostolico in superiori capella. In qua interfuit sanctissimus dominus noster præfatus, & interfuerunt cardinales numero viginti & vnus, & prælati numero sexaginta & septem. Et fuerunt lectæ per reuerendum patrem dominum Thomam Phædram secretarium Concilii schedulæ proponendæ in proxima sessione. Et fuerunt ab omnibus approbatæ, & post aliqualem & maturam discussionem super aliquibus ex ipsis, tandem votatæ & approbatæ ad Dei omnipotentis laudem, & ecclesiæ exaltationem.

S E S S I O X.

ANNO a natiuitate Domini 1515. die vero Veneris quarta mensis Maii, indictione tertia, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia papæ X. anno tertio fuit celebrata decima sessio sacrosancti Concilii generalis in ecclesia Lateranensi in loco solito, in qua fuit præfatus sanctissimus

dominus noster, & fuerunt præfentes infra scripti reuerendissimi cardinales, patriarchæ & archiepiscopi, & episcopi, ac principum oratores, ac illustres domini, & barones, videlicet:

Episcopi cardinales.

Reuerendissimus dominus Raphael Ostiensis.
 Reuerendissimus dominus Bernardinus Sabinensis.
 Reuerendissimus dominus Dominicus Portuensis.
 Reuerendissimus dominus Franciscus Tiburtinensis.
 Reuerendissimus dominus Marcus Prænestinus.

Presbyteri cardinales.

Reuerendissimus dominus Franciscus tituli sanctorum Ioannis & Pauli, Surrentinus.
 Reuerendissimus dominus Nicolaus tituli sanctæ Priscæ, de Flisco.
 Reuerendissimus dominus Hadrianus tituli sancti Chryfogoni.
 Reuerendissimus dominus Leonardus tituli sanctæ Sufannæ, Agenensis.
 Reuerendissimus dominus Antonius sanctæ Praxedis.
 Reuerendissimus dominus Petrus tituli sancti Eusebii, Anconitanus.
 Reuerendissimus dominus Achilles tituli sancti Sixti.
 Reuerendissimus dominus Bandinellus tituli S. Sabinæ, de Saulis.
 Reuerendissimus dominus Laurentius tituli sanctorum quatuor Coronatorum.

Diaconi cardinales.

Reuerendissimus dominus Fridericus de sancto Seuerino, sancti Angeli.
 Reuerendissimus dominus Hippolytus sanctæ Lucie in Silice.
 Reuerendissimus dominus Alexander sancti Eustachii, Farnesius.
 Reuerendissimus dominus Ludouicus sanctæ Mariæ in Cosmedin, de Aragonia.
 Reuerendissimus dominus Marcus sanctæ Mariæ in Via lata, de Corneliis.
 Reuerendissimus dominus Alphonfus sancti Theodori.
 Reuerendissimus dominus Iulius sanctæ Mariæ de nauicula.
 Reuerendissimus dominus Bernardus sanctæ Mariæ in porticu.
 Reuerendissimus dominus Innocentius sanctorum Cosinæ & Damiani.

Patriarchæ & assistentes papa, & oratores.

Reuerendus pater dominus Cæsar patriarcha Alexandrinus.
 Reuerendus pater dominus Franciscus Confanus.
 Reuerendus pater dominus Ioannes Vincentius Senensis.
 Reuerendus pater dominus Gabriel Dyrrachiensis.

Reue-

ANNO
CHRISTI
1515.

Reuerendus pater dominus Robertus Rhegiensis.
 Reuerendus pater dominus Bernardus Taruisinus.
 Reuerendus pater dominus Ioannes Franciscus Taurinensis.
 Reuerendus pater dominus Ioannes Baptista Cauallicensis.
 Reuerendus pater dominus Pompeius Reatinus.
 Reuerendus pater dominus Andreas Militensis.
 Reuerendus pater dominus Dominicus Lucerinus.
 Reuerendus pater dominus Siluester Vuigorniensis episcopus, ora-
 tor illustrissimi regis Angliæ.
 Reuerendus pater dominus Ioannes Gneznensis archiepiscopus, ora-
 tor illustrissimi Sigismundi Poloniæ regis.
 Reuerendus pater dominus Ludouicus episcopus Maurianensis, ora-
 tor ducis Sabaudie.
 Reuerendus pater dominus Bertrandus Adrienensis episcopus, ora-
 tor ducis Ferrariæ.

Archiepiscopi.

Reuerendus pater dominus Stephanus Patracensis.
 Reuerendus pater dominus Vincentius Neapolitanus.
 Reuerendus pater dominus Ieremias Tranensis.
 Reuerendus pater dominus Orlandus Auenionensis.
 Reuerendus pater dominus Andreas Monembasiensis.
 Reuerendus pater dominus Gisbertus Surrentinus.
 Reuerendus pater dominus Georgius Nazarenus.
 Reuerendus pater dominus Stephanus Gabriel Barenfis.
 Reuerendus pater dominus Andreas Spalatenfis.
 Reuerendus pater dominus Franciscus Turritanus.
 Reuerendus pater dominus Alexander Viennensis.
 Reuerendus pater dominus Antonius Atheniensis.

Episcopi.

Reuerendus pater dominus Iannotius Troianus.
 Reuerendus pater dominus Aloysius Parentinus.
 Reuerendus pater dominus Bartholomæus Iustinopolitanus.
 Reuerendus pater dominus Ioannes Aquilanus.
 Reuerendus pater dominus Iacobus Potentinus.
 Reuerendus pater dominus Octauianus Viterbiensis.
 Reuerendus pater dominus Marinus Cenerensis.
 Reuerendus pater dominus Hieronymus Bidunensis.
 Reuerendus pater dominus Iacobus Faentinus.
 Reuerendus pater dominus Ioannes Sibinicensis.
 Reuerendus pater dominus Paris Pisauriensis.
 Reuerendus pater dominus Alexius Melfitanus.
 Reuerendus pater dominus Siluius Boianensis.
 Reuerendus pater dominus Marinus Cassinensis.
 Reuerendus pater dominus Ioannes Dominicus Terdonensis.
 Reuerendus pater dominus Vasinius Placentinus.

Concil. Tom. 34.

Ggg

Reuerendus pater dominus Aloysius Interamnenfis.
Reuerendus pater dominus Franciscus Nannetenfis.
Reuerendus pater dominus Marius Vgentinus.
Reuerendus pater dominus Iulianus Amerinus.
Reuerendus pater dominus Hugo Reginenfis.
Reuerendus pater dominus Bartholomæus Montis viridis.
Reuerendus pater dominus Aloysius sancti Marci.
Reuerendus pater dominus Benedictus Chienfis.
Reuerendus pater dominus Paulus Forosempronienfis.
Reuerendus pater dominus Christophorus Cafenatenfis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Baptista Marianenfis.
Reuerendus pater dominus Petrus Castelli maris.
Reuerendus pater dominus Hieronymus Nicienfis.
Reuerendus pater dominus Antonius Calinenfis.
Reuerendus pater dominus Philippus Aiacenus.
Reuerendus pater dominus Theseus Racanatenus.
Reuerendus pater dominus Matthæus Vmbriaticenfis.
Reuerendus pater dominus Scabonius Imolenfis.
Reuerendus pater dominus Gifbertus Rapollanus.
Reuerendus pater dominus Ioannes Arianenfis.
Reuerendus pater dominus Augustinus Perufinus.
Reuerendus pater dominus Tranquillus Ferentinus.
Reuerendus pater dominus Ioannes Baptista Veuerenfis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Franciscus Vestanus.
Reuerendus pater dominus Alexander Vrbeuetanus.
Reuerendus pater dominus Angelus Britonorienfis.
Reuerendus pater dominus Vincentius Signinus.
Reuerendus pater dominus Paulus Efinenfis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Baptista Anfarenfis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Baptista Cafertanus.
Reuerendus pater dominus Augustinus Agrienfis.
Reuerendus pater dominus Guarrinus Nucerinus.
Reuerendus pater dominus Ioannes Vrgellenfis.
Reuerendus pater dominus Iacobus Marficanus.
Reuerendus pater dominus Natalis Vigilienfis.
Reuerendus pater dominus Siluius Comaclenfis.
Reuerendus pater dominus Valentinus Pennenfis.
Reuerendus pater dominus Thomas Lechlienfis.
Reuerendus pater dominus Petrus Ceruienfis.
Reuerendus pater dominus Lactantius Suanenfis.
Reuerendus pater dominus Marcus Senogallienfis.
Reuerendus pater dominus Laurentius Dulcinenfis.
Reuerendus pater dominus Sixtus Salutarum.
Reuerendus pater dominus Zacharias Terracinenfis.
Reuerendus pater dominus Euangelista Caiacenus.
Reuerendus pater dominus Iulianus Agrigentinus.
Reuerendus pater dominus Hieronymus Afculanus.

ANNO
CHRISTI
1515.

Oratores.

- Illustris dominus Albertus de Carpi, serenissimi Maximiliani electi imperatoris orator.
 Magnificus dominus Ludouicus Solier, orator Christianissimi regis Franciæ.
 Magnificus dominus Hieronymus Vich, orator Catholici regis Hispaniæ.
 Reuerendus pater dominus Michael Brut, illustrissimi regis Portugalliæ orator.
 Magnificus dominus Marinus Georgius, domini Venetorum orator.
 Magnificus dominus Marinus Charatius, illustris ducis Mediolanensis orator.
 Magnificus dominus Franciscus Victorius, domini Florentinorum orator.
 Illustris dominus Ioannes Filibertus de Palude, comes de Iaes, & reuerendus pater dominus Petrus de Baonia, illustrissimi domini ducis Sabaudiæ oratores.

Senator, conseruatores, illustres domini temporales.

- Magnificus dominus Iacobus senator Vrbs.
 Illustris dominus Prosper de Columna, dux Caniæ.
 Illustris dominus Marcus Antonius de Columna.
 Illustris dominus Ludouicus de Vrfinis, comes Petiliani.
 Illustris dominus Nicolaus Volski, miles Polonus.
 Illustris dominus Laurentius de Satmat.
 Illustris dominus Mutius de Columna.
 Illustris dominus Ioannes Franciscus de Columna.
 Magnificus dominus Euangelista Magdalenæ, conseruator Vrbs.
 Magnificus dominus Marius de Crescentiis, conseruator Vrbs;
 & quamplures alii nobiles & milites Hierosolymitani.

Celebrata Missa per reuerendum in Christo patrem Ioannem archiepiscopum Gnezensem oratorem regis Poloniæ, & habita oratione per reuerendum patrem dominum Stephanum archiepiscopum Patracensem, quæ iuxta morem infra ponetur. Et cantato euangelio per reuerendissimum dominum Alexandrum sancti Eustachii diaconum cardinalem secundum Matthæum, quod incipit: *Dixit* Matth. 18.
Iesus parabolam hanc: Simile est regnum cælorum homini regi,
 &c. Et cantatis orationibus consuētis, & hymno, Veni creator, per præfatum sanctissimum dominum nostrum

Concil. Tom. 34.

Ggg ij

præscripti oratores illustrissimi ducis Sabaudia dederunt præfato sanctissimo domino nostro mandatum præfati illustrissimi ducis ad interessendum nomine suo in sacrosancto Lateranensi Concilio. Et idem sanctissimus dedit illud reuerendo patri domino Thomæ Phædra legendum in ambone. Qui ascendens ambonem, legit illud alta & intelligibili voce. Quo perlecto præfati oratores accesserunt ad pedes sanctitatis suæ, & genibus flexis osculati sunt beatissimos pedes. Deinde exclusis illis qui de more interesse non debent, & clausis portis Concilii, reuerendus pater dominus Bertrandus episcopus Adriensis ascendit ambonem, & legit schedulam super confirmatione montis pietatis; cuius tenor talis est:

Leo episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam, sacro approbante Concilio.

Inter multiplices nostræ sollicitudinis curas, illam in primis suscipere pro nostro pastoralis officio debemus, ut quæ salubria, & laudabilia, ac catholicæ fidei consona, & bonis moribus conformia, nostro tempore non solum enucleentur, verum etiam ad posteros propagentur: & quæ materiam scandali præbere possent, penitus succidantur, & radicitus extirpentur, nec pullulare vsquam sinantur, ea in agro dominico & vinea Domini faba oth dumtaxat conferi permittendo, quibus fidelium mentes pasci spiritualiter possint, eradicatis zizaniis & oleastri sterilitate succifa. Sane cum olim inter nonnullos dilectos filios sacre theologiæ magistros, ac iuris vtriusque doctores, controuersiam quamdam non sine populorum scandalo & murmuratione exortam & nuper his diebus innouatam esse compererimus circa pauperum releuationem, in mutuis eis publica auctoritate faciendis, qui montes pietatis vulgo appellantur, quique in multis Italiae ciuitatibus ad subueniendum per huiusmodi mutuum pauperum inopia, ne vsurarum voragine deglutiantur, a ciuitatum magistratibus & aliis Christi fidelibus sunt instituti, atque a sanctis viris diuini verbi præconibus, & laudati, & persuasi, ac a nonnullis etiam summis pontificibus prædecessoribus nostris probati & confirmati sint, ne præfati montes a Christiano dogmate dissonantes, vel non

ANNO
CHRISTI
1575.

vtraque parte diuersimode sentiente atque prædicante. Nonnullis enim magistris & doctoribus dicentibus eos montes non esse licitos, in quibus aliquid vltra fortem pro libra, decurso certo tempore per ministros huius montis ab ipsis pauperibus, quibus mutuuum datur, exigitur, & propterea ab vsurarum crimine iniustitiave, seu ab aliqua certi specie mali mundos non euadere, cum Dominus noster, Luca euangelista attestante, aperto nos præcepto obstrinxerit, ne ex dato mutuo quidquam vltra fortem sperare debeamus. Ea enim propria est vsurarum interpretatio, quando videlicet ex vsu res, quæ non germinat, nullo labore, nullo sumptu, nullove periculo lucrum fœtusque conquiri studetur. Addebant etiam iidem magistri & doctores, in his montibus neque commutatiuæ neque distributiuæ iustitiæ fieri satis, cum tamen iustitiæ terminos contractus huiusmodi excedere non debeant, si debeant approbari: idque præterea probare nitebantur, quia impensæ pro huiusmodi montium conseruatione a pluribus, vt aiunt, debitæ a solis pauperibus, quibus mutuuum datur, extorqueantur: pluraque interdum vltra necessarias & moderatas impensas, non absque specie mali ac incentiuo delinquendi, quibusdam aliis personis, vt inferre videntur, exhibeantur. Aliis vero pluribus magistris & doctoribus contra asserentibus, & in multis Italiæ gymnasiis verbo & scripto conclamantibus pro tanto bono, tamque reipublicæ pernecessario, modo ratione mutui nihil petatur, neque speretur: pro indemnitate tamen eorundem montium, impensarum videlicet ministrorum eorundem ac rerum omnium ad illorum necessariam conseruationem pertinentium, absque montium huiusmodi lucro, idque moderatum & necessarium ab his, qui ex huiusmodi mutuo commodum suscipiunt, licite vltra fortem exigi & capi posse non nihil licere, cum regula iuris habeat, quod qui commodum sentit, onus quoque sentire debeat, præsertim si apostolica accedat auctoritas. Quam quidem sententiam a felicitis recordationis Paulo secundo, Sixto quarto, Innocentio octauo, Alexandro sexto & Iulio secundo Romanis pontificibus prædecessoribus nostris probatam, a sanctis quoque ac Deo deuotis, & in magna ob sanctitatis

opinionem existimatione habitis, euangelicæ veritatis prædicatoribus prædicatam esse ostendunt. Nos super hoc, prout nobis est ex alto concessum, opportune providere volentes, alterius quidem partis, iustitiæ zelum, ne vorago aperiretur vsurarum, alterius pietatis & veritatis amorem, vt pauperibus subueniretur: vtriusque vero partis studium commendantes, cum hæc ad pacem & tranquillitatem totius reipublicæ Christianæ spectare videantur, sacro approbante Concilio, declaramus & definimus, montes pietatis antedictos per respublicas institutos, & auctoritate sedis apostolicæ hætenus probatos & confirmatos, in quibus pro eorum impensis & indemnitate aliquid moderatum ad solas ministrorum impensas & aliarum rerum ad illorum conseruationem, vt præfertur, pertinentium, pro eorum indemnitate dumtaxat, vltra sortem absque lucro eorundem montium recipitur, neque speciem mali præferre, nec peccandi incentiuum præstare, neque vlllo pacto improbari, quinimo meritum esse, ac laudari & probari debere tale mutuum, & minime vsurarium putari, licereque illorum pietatem & misericordiam populis prædicare, etiam cum indulgentiis a sancta sede apostolica eam ob causam concessis: ac deinceps alios etiam similes montes cum apostolicæ sedis approbatione erigi posse: multo tamen perfectius, multoque sanctius fore, si omnino tales montes gratuiti constituerentur, hoc est, si illos erigentes, aliquos census assignarent, quibus si non omni, saltem vel media ex parte huiusmodi montium ministrorum soluantur impensæ, vt ad leuiorem æris soluendi portionem medio hoc pauperes grauari contingat, ad quos, cum huiusmodi census assignatione, pro impensarum supportatione erigendos, Christi fideles maioribus indulgentiis inuitandos esse decernimus. Omnes autem religiosos, & ecclesiasticas ac sæculares personas, qui contra præsentis declarationis & sanctionis formam de cetero prædicare seu disputare verbo vel scriptis ausi fuerint, excommunicationis latæ sententiæ pœnam, priuilegio quocumque non obstante, incurrere volumus, non obstantibus præmissis ac constitutionibus & ordinationibus apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino

ANNO CHRISTI 1515.
 hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, definitionis, decreti & excommunicationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incursum.

Data Romæ in publica sessione, in Lateranensi sacrosancta basilica solenniter celebrata, anno incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo decimoquinto, quarto Nonas Maii, pontificatus nostri anno tertio.

Qua perlecta petiit, an placerent paternitatibus suis contenta in scheda. Et interrogati per scrutatores votorum responderunt placere contenta in scheda, excepto reuerendo patre domino Ieremia archiepiscopo Tranensi qui dixit, non placere, quia didicit per experientiam, quod præfati montes sunt plus damnosi quam viles. Deinde reuerendus pater dominus Bernardus episcopus Taruisinus ascendit ambonem, & legit contra exemptos schedulam & alias materias, ecclesiasticam libertatem & dignitatem episcopalem concernentes, cuius tenor talis est:

Leo episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam, sacro approbante Concilio.

Regimini vniuersalis ecclesiæ, disponente Domino, præfidentes, iuxta pastoralis officii debitum libenter intendimus vtilitatibus subditorum, & ad conseruandam libertatem ecclesiasticam & remouenda scandala, ponendam concordiam, & nutriendam quietem inter ecclesiarum prælatos & eorum subditos, eo propensius apostolicæ sollicitudinis studium adhibemus, quo dissensionem talium fore dispendiosam experimento comprobatur: nec non indulta pariter & priuilegia eisdem subditis in ipsorum prælatorum dispendium, tam per prædecessores nostros, quam sedem apostolicam concessa, ita libenter moderamur, ne exinde scandala procedant, neve ex eis vlli detur materia malignandi, & personæ ecclesiasticæ a bono obedientiæ, nec non diuini perseuerantia seruitii nullatenus retrahantur. Sane nuper ad nostrum relatio fi-

de digna perduxit auditum, quod canonici patriarchalium, metropolitanarum & cathedralium & collegiatarum ecclesiarum & alii clerici seculares plura præsumunt, quæ ipsis infamiam non paruam pariunt, & aliis inferunt læsionem, prætextu exemptionis & libertatis a dicta sede obtentæ, ordinariorum correctiones & ordinationes subterfugiunt, ac eorum forum siue iudicium declinant. Nonnulli etiam impunitatem suorum excessuum per priuilegium exemptionis obtinere sperantes, excessus ipsos committere non verentur, quos nisi per exemptionem, qua gaudent, crederent se defendi, nullatenus fuissent commissuri. Hinc itaque accidit, ut propter eorum audaciam, qui prætextu priuilegii exemptionis impunitatem excessuum obtinere confidentes, nonnulla multoties committant enormia, per quæ plurimum difamatur ecclesia, & scandala grauia generantur, potissime autem cum talia per eos, ad quos horum spectat correctio, incorrecta remaneant, seu illi, ad quos spectat, illa punire negligunt: Nos volentes, ne eo prætextu delicta remaneant impunita, morbo huiusmodi necessariam adhibere medelam, sacro approbante Concilio statui-
mus, ut de cetero illi, quibus exemptorum correctio & punitio a dicta sede demandata est, circa illam vigilanter intendant, & diligenter officii sibi commissi debitum exequantur; & quamprimum eis exemptos ipsos deliquisse, legitime constiterit, ita eosdem exemptos delinquentes puniant, quod iidem exempti metu pœnæ a suis arceantur insolentiis, & alii eorum exemplo perterriti, proflire ad similia merito perhorrescant. Et si circa hoc negligentes fuerint, diocesani & alii locorum ordinarii eosdem, quibus exemptorum correctio huiusmodi competit, personaliter si (illorum copia & notitia haberi poterit) alioquin, vel si nullus in partibus exemptorum ipsorum certus iudex fuerit, eos quorum sua in præmissis interesse putauerint, per edictum publicum cathedralium seu aliarum ecclesiarum locorum, in quibus exemptorum iudices huiusmodi residere, seu nullis eorundem exemptorum iudicibus existentibus, ipsos exemptos deliquisse contigerit, valuis affigendum moneant, ut ipsi tales exemptos delinquentes & criminosos puniant & castigent,

ANNO
CHRISTI
1555.

stigent infra competentem terminum, monentium ipso-
rum arbitrio moderandum. Et si ipsi moniti in hoc negli-
gentes fuerint, & id adimplere neglexerint, seu recusa-
uerint, tunc, vt in eo, in quo deliquerint, puniantur,
cognitione huiusmodi ea vice sint priuati, & se non intro-
mittant vllatenus de eisdem: sed diœcesani & alii loco-
rum ordinarii huiusmodi contra tales exemptos, delin-
quentes & criminosos auctoritate nostra ad inquisitio-
nem, vel per accusationem sine aliquibus tormentis pro-
cedere, & testes per seipsos examinare possint, ac pro-
cessum ipsum, quem ratione solennitatis iuris, præter-
quam ratione citationis omisâ, dummodo delictum alias
rite probatum fuerit, nullum allegari vel dici posse pro-
hibemus, sed per eos habitum, clausum, & eorum sigillo
munitum, ad sedis apostolicæ examen, ipsorum exempto-
rum delinquentium expensis, etiam in ipso processu fa-
ctis, ad quarum solutionem ordinarii ipsi possint eosdem
inquisitos & accusatos compellere, per proprium vel a-
lium nuntium, quanto citius destinare procurent, apud
eamdem sedem per Romanum pontificem vel alium, cui
duxerit committendum, diligenter examinandum, & ita
culpabiles repertos, quoad condemnationem vel pro-
pter sufficientia indicia, propter quæ ad torturam pro ve-
ritate exquirenda procedi valeat, ad ipsos diœcesanos,
seu ordinarios per eos auctoritate nostra in causâ inquisi-
tionis seu accusationis vltius legitime procedendum,
& causam ipsam, prout iustum fuerit, terminandam re-
mittendum. Notarii autem dictæ sedis, quorum officium
in ipsis primitiuæ ecclesiæ initiis a felicitis recordationis
Clemente papa primo ad sanctorum gesta perquirenda
atque conscribenda noscitur institutum, ad protonotaria-
tus officium assumpti, habitum & rochetum deferentes,
& alii nostri & dictæ sedis officiales, actu sua officia exer-
centes, tam in ciuilibus, quam in criminalibus ab omni
ordinariorum iurisdictione sint exempti. Alii vero nota-
rii habitum protonotariatus non deferentes, nisi illum in-
fra trimestre post præsentium publicationem assumpse-
rint, & ipsi ac alii in posterum assumendi, habitum & ro-
chetum huiusmodi continue non gestantes, atque alii no-
stri & dictæ sedis officiales, officia sua actu non exercen-

tes, tam in criminalibus quam in ciuilibus ratione causæ summam vigintiquinque ducatorum auri de camera non excedentis dumtaxat, eorumdem diœcesanorum & ordinariorum iurisdictioni subiaceant. In ciuilibus vero causis summam huiusmodi excedentibus, plena gaudeant exemptione, & a dictorum diœcesanorum & ordinariorum iurisdictione penitus sint exempti. Dignum quoque & etiam congruum arbitantes, quod ex sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinalium familiaribus illi dumtaxat priuilegio exemptionis gaudeant, qui actu domestici & continui sunt commensales, vel ab eisdem cardinalibus ad ipsorum exequenda negotia missi, vel qui recreationis causa ad tempus a Romana curia absentes fuerint. Ceteris vero, etiam familiaritatis literas habentibus, quo minus coercitioni diœcesanorum & ordinariorum eorumdem subiaceant, familiaritatis huiusmodi priuilegium nullatenus suffragetur. Et cum eisdem diœcesanis, vt monasteria monialium sedi apostolicæ immediate subiecta, in eorum diœcesibus consistentia, semel in anno visitare possint, per constitutionem in Concilio Viennensi editam, quæ incipit; Attendentes; plena fuerit data facultas: illam innouamus, ac exemptionibus & priuilegiis quibuscumque non obstantibus, districte seruari præcipimus & mandamus. Per præmissa quoque eisdem diœcesanis & ordinariis, casibus quibus in exemptos a iure iurisdictione concessa est, nullatenus præiudicium generetur. Exemptiones autem de cetero absque rationabili causa, & quorum interest, minime citatis pro tempore concessas, nullius roboris & momenti esse decernimus. Et cum ecclesiasticus ordo confundatur, si sua unicuique iurisdictione non seruetur, ordinariorum iurisdictioni, quantum cum Deo possumus, fauere, ac litibus finem celerius imponi, & litigantium immoderatis sumptibus & expensis parci satagentes, statuimus & ordinamus, quod singulæ causæ, tam spirituales quam ciuiles & mixtæ, ac forum ecclesiasticum quomodolibet concernentes, & beneficiales, dummodo beneficia ipsa generaliter reseruata non fuerint, & ipsorum singulorum beneficiorum fructus, redditus & prouentus vigintiquatuor ducatorum auri de camera secundum communem æstimationem, valorem

ANNO
CHRISTI
1555.

annuum non excedant, in prima instantia extra Romanam curiam, & in partibus coram ordinariis locorum dumtaxat cognosci & terminari, ita quod nulli ante definitiuam sententiam liceat appellare, nec appellatio, si fuerit emissã, vllatenus admitti, nisi ab interlocutoria, quæ vim habeat definitiuã, vel a grauamine minime concernente negotium principale, quod per appellationem a definitiuã sententia reparari non possit: nisi alter colligantium aduersarii sui potentiam merito perhorrescens, seu alia probabili & honesta causã, aliter quam per proprium iuramentum saltem semiplene probata, coram ordinario non auderet litigare. Eo enim casu causã ipsã etiam appellationum in dicta curia, etiam in prima instantia, committi & cognosci & terminari possint. Alioquin appellationes, & illarum etiam aliarum causarum huiusmodi commissiones in posterum, & quidquid inde secutum fuerit, nullius sint roboris vel momenti. Iudices autem & conseruatores a sede apostolica deputati, si in altero iurium graduati non fuerint, assessorem partibus non suspectum, ab ipsis partibus vel earum altera requisiti, assumere, & secundum eius relationem iudicare teneantur. Et quia sapius & multiplici relatione percepimus, quamplurimas ecclesias, & illis presidentes episcopos, tam citra quam vltra montes, vexari in eorum iurisdictionibus, iuribus & dominiis, ac turbari a domicellis, principibus & nobilibus eorundem, qui sub colore iurispatronatus, quod in beneficiis ecclesiasticis habere consingunt, nullo priuilegio apostolico suffulti, sine ordinariorum collationibus & literis, & absque aliquo saltem colorato titulo beneficia non solum clericis, sed etiam laicis conferre, sacerdotes & clericos delinquentes ad eorum libitum punire, decimas omnium rerum, ad quarum solutionem de iure tenentur, ac cathedralium & alia, quæ legis diœcesanæ & iurisdictionis sunt, & ad ipsos episcopos dumtaxat pertinent, temere auferre, fraudare, vsurpare, seu vt præmissa fiant, mandare, ac ipsa & fructus quoscumque, ne a ciuitatibus, terris & locis eorum extrahantur, prohibere: feuda, possessiones & prædia occupare, & indebite detinere, seu ad feuda & bona ipsarum ecclesiarum eis con-

cedendum, ac beneficia ecclesiastica personis per eos nominatis conferendum, minis & terroribus ac aliis viis indirectis inducere & compellere, & alia quamplurima damna, iacturas & iniurias ecclesiis & earum prelati, ac cleris prefatis inferri, non modo permittere, sed etiam expresse mandare presument. Attendentes igitur, quod laicis in clericos & personas ecclesiasticas, ac bona ecclesiastica non est attributa facultas, atque æquum & iustum esse, vt in eos iura insurgant, qui illa offendere presument: nec non considerantes, quantum ex his tam nostro & apostolicæ sedis honori, quam personarum ecclesiasticarum quieto & prospero statui, non sine damnanda pernicie derogetur: ac cupientes eos, quos ad obseruantiam iurium, virtutum præmia non inducunt, non tam adiectarum exaggeratione pœnarum, quam adiiciendarum de nouo formidine a temerariis ausibus refrenare, omnes & singulas constitutiones, quæ super decimarum solutione, & contra violatores & raptores ecclesiarum, & incendiarios, agrorum depopulatores, & tam sanctæ Romanæ ecclesiæ cardinales, quam venerabiles fratres nostros episcopos, & alias personas ecclesiasticas, sæculares & regulares capientes, detinentes, & eorum iurisdictionem & iura quomodolibet indebite occupantes, aut eos in eorum iurisdictionis exercitio perturbantes seu molestantes, eos quoque ad conferendum beneficia ecclesiastica personis per eos nominatis, aut alias de illis pro eorum libito voluntatis disponendum, & feuda ac bona ecclesiastica in emphyteusim concedendum, aut alias vendendum temere compellentes, nec non statuta contra libertatem ecclesiasticam facientes, & ad præmissa, auxilium, consilium vel fauorem præstantes hætenus emanarunt, innouamus. Et cum ea, nedum iuri contraria, sed etiam ecclesiasticæ libertati opprobriosa sint quamplurimum & aduersa, vt de officio nobis credito dignam Deo possimus reddere rationem, affectibus & monitis paternis imperatorem, reges, principes, duces, marchiones, comites, barones & quoscumque alios alterius cuiuscumque nobilitatis, præminentix, potentix seu potestatis, excellentix vel dignitatis existentes, attente hortamur in

ANNO
CHRISTI
1515.

Domino, eisdem in virtute sanctæ obedientiæ mandantes, vt ipsi constitutiones prædictas obseruent, & faciant a suis etiam subiectis inuiolabiliter obseruari, quacumque consuetudine contraria non obstante, si diuinam offensam & sedis apostolicæ debitam vitare voluerint vltionem. Ac collationes de dictis beneficiis sic factas, nullas & irritas nihilo minus esse decernimus, ac illis vtentes, reddentur inhabiles ad alia beneficia ecclesiastica obtinenda, donec cum eis super hoc per sedem prædictam fuerit dispensatum. Mature quoque considerantes, quod post Christi ad cælos ascensionem, apostoli per singulas vrbes & dioeceses episcopos distribuerunt, sicut sancta Romana ecclesia per orbem constituit, eosdem episcopos in partem sollicitudinis vocando, onera gradatim distribuendo per patriarchas, primates, archiepiscopos & episcopos: ac sacris etiam Canonibus fuerit definitum, per eos pro morum correctione, & controuersiarum decisione & determinatione, ac mandatorum Domini obseruatione, fieri debere Concilium prouinciale, ac Synodum episcopalem, vt deprauata corrigerentur, & illa facere negligentes, canonicis pœnis subiacerent: cum conueniat, nos circa ea quæ rempublicam Christianam concernunt, esse intentos, desiderantes Canones ipsos firmiter obseruari, eisdem patriarchis, primatibus, archiepiscopis & episcopis districte iniungimus vt de officio eis commisso dignâ Deo possint reddere rationem, Canones, Concilia & Synodos huiusmodi fieri mandantes, quocumque priuilegio non obstante, inuiolabiliter obseruent, præterquam quoad Concilium prouinciale, quod de cetero singulis trienniis mādamus, ad illaque etiam exemptos accedere debere decernimus, priuilegio ac consuetudine quacumque contraria non obstantibus. Circa hoc autem negligentes, pœnas in eisdem Canonibus contentas se nouerint incursum. Et cum constitutione in Concilio Viennensi edita, quæ incipit, In plerisque, vt pontificiæ dignitatis honor seruaretur, statutum fuerit, ne ecclesiis cathedralibus bonis temporalibus, sine quibus spiritualia diu esse non possunt, priuatis, ac clero & populo Christiano carentibus, de aliquibus personis præsertim religiosi prouideretur, constitutionem ipsam innouamus, illamque inuiolabiliter obseruari debere volumus atque

Hhh iij

mandamus, nisi aliqua iusta causa, in consistorio nostro secreto approbanda, aliter duxerimus faciendum. Nos enim quidquid contra præmissa, vel, aliquod præmissorum contingerit attentari, irritum decernimus & inane, contraria quacumque constitutione vel priuilegio non obstante. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, prohibitionis, præcepti, constitutionis, ordinationis, hortationis, iniunctionis, inuouationis, voluntatis, mandati & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incursum.

Data Romæ in publica sessione in Lateranensi sacrosancta basilica solenniter celebrata, anno incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo decimoquinto, 4. Nonas Maii, pontificatus nostri anno tertio.

Qua perlecta, petiit, an placerent paternitatibus suis contenta in schedula. Et omnes responderunt placere, dempto præfato reuerendo patre domino Ieremia archiepiscopo Tranensi, qui dixit, non placere in quantum schedula dat ordinem, quod episcopi contra exemptos debeant formare processus & mittere ad curiam.

Postmodum vero reuerendus pater dominus Franciscus episcopus Nannetensis ascendit ambonem, & legit schedulam super impressione librorum, cuius tenor talis est:

*Leo episcopus seruus seruorum Dei ad futuram rei memoriam,
sacro approbante Concilio.*

Inter sollicitudines nostris humeris incumbentes, perpeti cura reuoluimus, ut errantes in viam veritatis reducere, ipsosque lucrifacere Deo, sua nobis cooperante gratia, valeamus. Hoc est quod profecto desideranter exquirimus, ad id nostræ mentis sedulo destinamus affectum, ac circa illud studiosa diligentia vigilamus. Sane licet literarum peritia per librorum lectionem possit faciliter obtineri, ac ars imprimendi libros temporibus potissimum nostris diuino fauente numine, inuenta seu aucta & perpolita, plurima mortalibus attulerit commoda, cum parua impensa, copia librorum maxima habeatur,

ANNO
CHRISTI
1555.

quibus ingenia ad literarum studia percommode exerce-
ri, & viri eruditi in omni linguarum genere, præsertim
autem catholici, quibus sanctam Romanam ecclesiam
abundare affectamus, facile euadere possunt, qui etiam
infideles sciant & valeant sacris institutis instruere, fide-
liumque collegio per doctrinam Christianæ fidei salubri-
ter aggregare: quia tamen multorum querela nostrum
& sedis apostolicæ pulsauit auditum, quod nonnulli hu-
ius artis imprimendi magistri, in diuersis mundi partibus
libros tam Græcæ, Hebraicæ, Arabicæ & Chaldææ lin-
guarum in Latinum translatos, quam alios, Latino ac
vulgari sermone editos, errores etiam in fide, ac per-
niciosa dogmata etiam religioni Christianæ contraria,
ac contra famam personarum etiam dignitate fulgentium
continentes, imprimere ac publice vendere præsumunt,
ex quorum lectura non solum legentes non ædificantur,
sed in maximos potius tam in fide, quam in vita & mori-
bus prolabantur errores, vnde varia sæpe scandala, prout
experientia rerum magistra docuit, exorta fuerunt, &
maiora in dies exoriri formidantur. Nos itaque, ne id,
quod ad Dei gloriam, & fidei augmentum, ac bonarum
artium propagationem salubriter est inuentum, in contra-
rium conuertatur, ac Christi fidelium saluti detrimentum
pariat, super librorum impressione curam nostram ha-
bendam fore duximus, ne de cetero cum bonis seminibus
spinæ coalescant, vel medicinis venena intermisceantur.
Volentes igitur de opportuno super his remedio prouide-
re, hoc sacro approbante Concilio, vt negotium impres-
sionis librorum huiusmodi eo prosperetur felicius, quo
deinceps indago solertior diligentius & cautius adhibea-
tur, statuimus & ordinamus, quod de cetero perpetuis
futuris temporibus nullus librum aliquem seu aliam quam-
cumque scripturam, tam in vrbe nostra, quam aliis quibus-
uis ciuitatibus & diocæsis imprimere seu imprimi face-
re præsumat, nisi prius in Vrbe per vicarium nostrum &
sacri palatii magistrum, in aliis vero ciuitatibus & diocæ-
sibus per episcopum vel alium habentem peritiam scienti-
æ libri, seu scripturæ huiusmodi imprimendæ ab eodem
episcopo ad id deputandum, ac inquisitorem hæreticæ
prauitatis ciuitatis siue diocæsis, in quibus librorum im-

pressio huiusmodi fieret, diligenter examinentur, & per eorum manu propria subscriptionem, sub excommunicationis sententia gratis & sine dilatione imponendam, approbentur. Qui autem secus præsumpserit, vltra librorum impressorum amissionem, & illorum publicam combustionem, ac centum ducatorum fabricæ principis apostolorum de Vrbe sine spe remissionis solutionem, ac anni continui exercitii impressionis suspensionem, excommunicationis sententia innodatus existat, ac demum ingrauescente contumacia taliter per episcopum suum vel vicarium nostrum respectiue per omnia iuris remedia castigetur, quod alii eius exemplo similia minime attentare præsumant.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti & ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius, se noverit incursum.

Data Romæ in publica sessione, in Lateranensi sacrosancta basilica solenniter celebrata, anno incarnationis dominicæ 1515. quarto Nonas Maii, pontificatus nostri anno tertio.

Qua perlecta, petiit an placerent paternitatibus suis contenta in schedula. Et responderunt omnes placere, excepto reuerendo patre domino Alexio episcopo Melitano, qui dixit placere de nouis operibus, non autem de antiquis.

Deinde reuerendus pater dominus Petrus episcopus Castelli maris ascendit ambonem, & legit schedulam super præfixione termini contra profitentes pragmaticam sanctionem, & super indictione vndecimæ sessionis, cuius tenor talis est:

*Leo episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam,
sacro approbante Concilio.*

Cum inter alia in hoc sacro Concilio expedienda, quid super sanctione, per nonnullos prælatos Gallicæ nationis, tam clericos, quam laicos, etiam nobiles ac alios illis fauentes, quam ipsi pragmaticam vocant, edita, determi-

ANNO
CHRISTI
1515.

terminandum & declarandum foret, expedire & declarare summopere desideraremus, prout etiam felicis recordationis Iulius papa II. prædecessor noster huius Concilii indiçtor desiderabat, & prælati & alii clerici, ac laici præfati, ad comparandum tam coram præfato Iulio prædecessore, quam nobis pluries citati fuerint, & eorum contumacia in dicto Concilio sapius allegata, seu accusata extiterit: cumque postmodum pro parte prælatorum, clericorum, & laicorum etiam nobilium, ac fautorum prædictorum, ad hoc, vt præfertur, legitime vocatorum, allegatum fuerit, nullum locum, per quem transeundum esset, vt tute venire ad comparandum in dicto Concilio possent, habere: nosne eo prætextu quoquo modo se excusare possent, a communitate Ianuensium, per quorum loca tute ad Romanam curiam ad allegandum ea, quæ in huiusmodi causa pragmaticæ allegare voluerint, venire possint, amplum saluumconductum concedi curauimus, & eisdem assignari. Et ne aliquid amplius contra præmissa allegare, & iustam possint prætereignorantiam, clericos & laicos, etiam nobiles, etiam prælatos, & fautores, clericorumque ac sæcularium collegia, ad eorum contumaciam conuincendam, sacro approbante Concilio, de nouo pro vltimo & peremptorio termino requirimus & monemus, vt ante Kalendas Octobris proxime futuri, omni excusatione & dilatione cessantibus, legitime comparere debeant: quem terminum & dilationem huiusmodi, ex causis prædictis ad omnes excusationes tollendas, ad dictam diem Kalendarum Octobris pro vltima & peremptoria dilatione, vt præfertur, prorogamus, & de nouo concedimus & assignamus. Quo termino elapso, ad vltiora & terminationem dicti negotii etiam definitiua sententia procedetur, eorum contumacia & non comparitione minime obstantibus, in prima extunc futura sessione, quam ad hoc, & alia quamplura vtilia peragenda, videlicet vndecimam sessionem, quæ erit die quartadecima Decembris post festum beate Lucie proxime futurum, præfato sacro approbante Concilio, indicimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrarum requisitionis, monitionis, prorogationis, concess-

fionis, assignationis & indictionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se noverit incursum.

Datum Romæ in publica sessione, in Lateranensi sacrosancta basilica solenniter celebrata, anno incarnationis dominicæ millesimo quingentesimo decimoquinto, IV. Nonas Maii, pontificatus nostri anno tertio.

Qua perlecta, magnificus dominus Ludouicus de Solier, orator Christianissimi regis Franciæ accessit ad pedes sanctitatis suæ, & dixit in excusatione profitentium pragmaticam sanctionem, quod prælati Franciæ fuerunt impediti per inimicos Francorum, non verentes censuras contentas in bulla cœnæ Domini, & ideo sanctitas sua habuit eos alias excusatos. Cum igitur de præsentis eodem impedimento detenti sint, & non audeant venire, quia inter Delphinatum & Lombardiam est periculum: quare pro parte eorum supplicatur sanctitati suæ, vt habeat eos nunc excusatos. Et cum dabitur eis tutus accessus, offerunt se venire ad Concilium, & allegare de iuribus suis. Et idem magnificus orator dedit schedulam tenoris infra scripti.

Sanctissimo ac beatissimo domino nostro papæ.

Pater beatissime, nouit optime sanctitas vestra, & nos Christianissimi regis oratores apud eandem fidem facimus, prælatos ecclesiæ Gallicanæ ad pedes, & imperium sanctitatis vestræ, & ad sacrum Concilium venientes prohibitos fuisse, ac impeditos comminationibus & detectis insidiis inimicorum regis eiusdem Christianissimi, non verentium censuras, & pœnas in bulla cœnæ Domini comprehensas: & ideo iure ac merito beatitudo vestra tunc prælatos illos excusatos habuit. Non enim citatum legimus quemquam teneri se periculis committere maris, latronum, itinerum & inimicorum. Cum igitur, pater beatissime, eodem notorio impedimento perdurante, maxime inter Delphinatum & Liguriam & Lombardiam, prælati ipsi ad hoc sacrum Concilium venire non potuerint, non etiam venturi sint, donec libere liceat & expedite, supplicatur humiliter pro parte illius Gallicanæ eccle-

ANNO
CHRISTI
1515.

fiæ, quod & nunc sanctitati vestræ placeat illam, eosdemque prælatos excusatos habere: & ita pro sua prudentia solita prouidere, quod tutus esse possit accessus ac expeditus ad eandem sanctitatem & sacrum Concilium: tunc etenim & quamprimum ad sanctitatis vestræ pedes prælati ipsi, aut alii dictæ ecclesiæ nomine venient, imo obtemperaturi eiusdem imperio, & sanctæ sedis apostolicæ: alioquin per illos non stabit, prout nec stat, quo minus adueniant. Ceterum pater beatissime, pro exoneratione Ludouici de Soleris, oratoris regis Christianissimi, qui has offert, supplicatur humillime, vt placeat iubere notariis omnibus & singulis in præsentis Concilio & sessione assistentibus, quos rogat, quod de excusatione huiusmodi, declaratione, oblatione, vna cum decreto sanctitatis vestræ actum sumant, & inde instrumentum conficiant, eidem oratori expediendum ad ecclesiæ Gallicanæ, & aliorum, quorum interesse poterit, vberiore cautelam.

Eiusdem sanctitatis vestræ humillimus seruator Christianissimi Francorum regis orator Louys de Soliers.

Præfatus sanctissimus dominus noster respondit præfato oratori, quod ex prouincia Prouinciæ erat facilis & tutus transitus per Ianuam, & quod prouiderat de saluoconductu Ianuensium, & eis mandauerat tradi, & si opus esset, prouideret de meliori & tutiori saluoconductu, & propterea volebat sanctitas sua, quod schedula prædicta staret in suo robore.

Deinde præfatus reuerendus pater dominus Petrus episcopus Castelli maris petiit, an placerent paternitatibus suis contenta in schedula. Et responderunt omnes placere, dempto reuerendo domino Iacobo episcopo Potentino, qui dixit non placere, quod detur iste terminus profitentibus pragmaticam, quia contemnunt bullas & mandata apostolica.

Demum dominus Marius de Peruschis, sacri Concilii procurator, accusauit contumaciam non interessentium, in Concilio interesse debentium; & petiit per sanctitatem suam declarari. Et præfatus dominus noster declarauit, nisi ad primam comparerent. Et hæc fuerunt pro decima sessione.

Fuerunt infuper data mandata infraſcripta per procuratores infraſcriptos, excuſando principales ſuos, videlicet reuerendus pater dominus Ioannes Franciſcus de Ruere episcopus Taurinensis dedit mandatum reuerendi patris domini Ioannis de Sabaudia episcopi Gebennensis. Et venerabilis vir dominus Humbertus Caneti, dedit mandatum reuerendi patris domini archiepiscopi Tarentini. Et dominus Godfelfus Vandemberch dedit mandatum reuerendi patris domini Ioannis episcopi Hauelbergenſis. Et reuerendus pater dominus Giſbertus episcopus Rapollanus dedit mandatum reuerendi patris domini Ioannis Baptiſtæ episcopi Valuenſis & Sulmonenſis. Et reuerendus pater dominus Ioannes archiepiscopus Gneznenſis dedit mandatum reuerendi patris domini Fabiani episcopi Narnienſis. Et diſcretus dominus Ludouicus Molon clericus Cæſarauguſtenſis dedit mandatum reuerendi patris domini Ludouici episcopi Empurienſis. Et reuerendus pater dominus Bartholomæus episcopus Iuſtinopolitanus dedit mandatum reuerendi patris domini Bernardini episcopi Cluſienſis. Et reuerendus pater dominus Bernardus episcopus Taruiſinus dedit mandatum reuerendi patris domini Georgii episcopi Nonenſis. Et reuerendus pater dominus Ioannes episcopus Sibinicenſis dedit mandatum reuerendi patris domini episcopi Farenſis. Et dominus Petrus Raymiardi dedit mandatum reuerendi patris domini Antonii episcopi Regienſis. Et reuerendus pater dominus frater Guillelmus de Saluaterra dedit mandatum reuerendi domini Guillelmi episcopi Gerundenſis. Et dominus Zutfeldus Vardemberch dedit mandatum reuerendi domini Henrici episcopi Rotheburgenſis. Et reuerendiſſimus in Chriſto pater & dominus dominus Antonius de Monte, tituli ſanctæ Praxedis preſbyter cardinalis, dedit quaſdam literas miſſiuas, & quoddam mandatum reuerendi patris domini Iacobi archiepiscopi Vpſalenſis ad excuſandum eum in ſacro Lateranenſi Concilio, & intereſſendum nomine ſuo & ſuæ prouinciæ. Et reuerendus pater dominus Ferdinandus episcopus Scalenſis dedit mandatum reuerendi patris domini Bernardi episcopi Sorani. Et reuerendiſſimus in Chriſto pater & dominus dominus Nicolaus tituli ſanctæ Priſcæ preſbyter cardinalis, de Flisco

ANNO
CHRISTI
1555.

nuncupatus, dedit mandatum reuerendi patris domini Hieronymi episcopi Torcellani. Et reuerendus pater dominus Andreas archiepiscopus Spalatensis dedit mandatum reuerendi patris domini Antonii episcopi Calamouensis: & reuerendus pater dominus Ioannes Antonius episcopus Calmensis dedit mandatum reuerendi patris domini Gallefii episcopi Bellunensis: & reuerendus pater dominus Petrus Paulus episcopus Efinus, dedit mandatum reuerendi patris domini Antonii episcopi Auximani.

Quibus perlectis, sanctissimus dominus noster incepit, Te Deum laudamus. Et cantato per capellam cantorum, expletaque decima sessione, præfatus sanctissimus dominus noster equitauit ad palatium associantibus reuerendissimis dominis cardinalibus & aliis prælatis & curialibus in copioso numero.

Oratio reuerendi patris domini Stephani archiepiscopi Patracensis & episcopi Torcellani, habita in Concilio Lateranensi coram Leone decimo pontifice maximo in decima sessione dicti Concilii, quarto Maii, millesimo quingentesimo decimoquinto.

Magnus Dominus & laudabilis nimis, in ciuitate Dei nostri in monte sancto eius. Psalm. 47. Rem grandem & summe difficilem, ac paruitati meæ imparem, pater beatissime, ne obedientiæ bonum perderem, hodie hoc in loco amplissimo ornatissimoque huius sacrosancti Lateranensis Concilii, coram tuo iudicio grauissimo & tantorum patrum iustissimo tractandam suscepi. In qua quasi mei ipse & senectutis ac aduersæ valetudinis oblitus, zelo tamen fidei catholicæ & apostolicæ perfusus, quo anima mea iam diu comesta fuit, in discrimine maximo decorum actionis meæ posui, cum ab hoc genere dicendi per annos plures me abstinuerim. Et hoc quidem, si assumptæ propositioni, in qua de summa omnium rerum agitur in tanta angustia temporis in quo breuitati in dicendo satisfaciendum esse censeo altissimo & profundissimo sacramento magnæ & vltimæ reformationis, diuinis mysteriis præpositi psalmi inuoluto, correspondere non valero. Nam quis est astantium speculatorum sanctæ ecclesiæ, etiam summa doctrina, vt par est, repletus, qui in se, & non in Christo viuens, quo tantæ psalmodiæ fracto

alabaſtro, in quo opus creationis, myſterium reparatio-
 nis, ſacramentum reformationis, & vltimæ conſumma-
 tionis decretum, miro ſecreto continentur, non in litera,
 ſed in ſpiritu; non in ſuperficie, ſed in medulla, non in
 fermonum foliis, ſed in radice rationis; non in montibus
 philoſophantium Gelboe, vbi, Propheta dicente, *cecide-
 runt fortes Iſrael*, ſed in montibus ſanctis & æternis, in quibus
 poſitum eſt fundamentum fundamentorum, ſancti ſan-
 ctorum, in odorem tantorum vnguentorum ſuauiſſimum,
 de quo Apoſtolus: *Fundamentum aliud nemo poteſt ponere,
 præter id quod poſitum eſt, quod eſt Ieſus Chriſtus*: digne poſſit
 & valeat mentes aſtantium patrum tantis vnguentis o-
 ptimis inungere, tum pro cognitione veritatis boni &
 mali conſilii, tum pro reformatione eccleſiæ & orbis, ac
 contra hoſtes fidei expeditione ſumme neceſſaria, vt Chri-
 ſti bonus odor Deo fieri poſſit; inuenire etiam longa medi-
 tatione non valeo. Verum, pater ſanctiſſime, in tantorum
 myſteriorum, quæ latent in litera propoſiti pſalmi, con-
 templatione quaſi exſtatica mente & corde iam poſitus,
 profiteor me in dicendo hodie nihil aliud ſcire, quam Chri-
 ſtum, & hunc pro nobis cruci affixum. Ideo cum Apoſto-
 lo libera voce clamabo: *Viuo iam, ſed non ego, viuunt vero in me
 Chriſtus*. Non mirum igitur aſtantibus accedat, ſi pro de-
 claratione pſalmi Dauid, ipſi Dauid, ſcilicet Chriſto, pro
 ſecunda ſabbati in filiis Core, qui Caluariarum filii in apo-
 ſtolis interpretantur, a custodia ſerotina, ſic enim ei uſti-
 tulus eſt, humanæ ſapientiæ verbis inſiſtere non curabo;
 ſed quambreuiffime ſpiritum vitæ in tanti pſalmi demon-
 ſtratione perquiram, non in perſuaſibilibus humanæ ſa-
 pientiæ verbis, prout alias conſueui, ſed in oſtentione tan-
 tum ſpiritus & virtutis, præſertim coram te Leone deci-
 mo pontifice maximo, quem diuina fauente clementia
 hoc tempore magnæ reformationis perſecutioniſque infi-
 delium canonicè electum exiſtimo, vt ſis Leo in ſede Pe-
 tri, non ab re decimus, pro Chriſti regno, noſtro tempo-
 re, ſi volueris, toto orbe terrarum innouando aſſumptus:
 quandoquidem non fruſtra in vltimo decalogi poſitus,
 Leo decimus vocatus fueris. Et ego quidem iam ſeptua-
 genarius, cuius cithara verſa eſt in luctum, & organum,
 cum Iob, in vocem ſilentium, in oculis meis abiectus, &

2. Reg. 1.

1. Cor. 3.

1. Cor. 1.

Galat. 2.

Iob. 10.

ANNO
C. M. LXXV
1775

ANNO
CHRISTI
1555.

omnium speculatorum sanctæ ecclesiæ minimus, in decima quoque tanti Concilii sessione, pro mysteriis regis magni enucleandis te iubente oraturus, non frustra etiam ascenderim. Quapropter, vt hæc tam diuina, tam excelsa & sublimia ac mira, mirandaque, quæ in dicta psalmodia continentur, & ad præsens humili sermone meo dicenda veniunt, a Spiritu Christi, in quo est mihi vita, in dicendo progressu orationis dignius largiusque disponantur, ipsa Virgo beata, angelorum domina, fons omnium gratiarum, quæ omnes hæreses interemit, cuius opera, magna reformatio, concordia principum, & vera contra infideles expeditio fieri debet, opem ferre dignetur, quod talia digne cum profectu audientium dicenda suo ore, sicut in apostolis, sua facundia, sicut in doctoribus, & sua gratia, sicut in martyribus, electisque omnibus, ita in nobis pro assumpta breuitate copiose, tam pro vera tanti Concilii conclusione, quam pro necessaria & celeri contra hostes fidei nostræ expeditione infundere velit, quod lumen Christi plus solito ad gloriam & honorem tanti Concilii in cordibus auditorum accendi valeat. Cuius auxilium desuper implorantes humiliter prostrati canticum nouum pro nouo suffragio cantabimus, dicentes:

*Omnium splendor, decus, & perenne
Virginum lumen, genitrix Superni,
Gloria humani generis Maria
Vnica nostri.*

*Sola tu virgo dominaris astris,
Sola tu terræ, maris, atque cæli
Lumen, inceptis faueas, rogamus,
Incluta nostris.*

*Vt queam sacros referare sensus,
Qui latent chartis nimium seueris,
Ingredi & celsæ, duce te benigna,
Mœnia terræ.*

Si omnia, pater beatissime, quæ pro declaratione propositi psalmi dicenda sese offerunt, perquirere vellem, longa esset oratio. Quandoquidem hæc tam altissima & profundissima psalmodia, non solum in se opera creationis vniuersi, mysterium reparationis humani generis, pro

innouatione sæculi prima sabbati, & sacramentum magnæ reformationis pro secunda sabbati in magno Lateranensi nostro Concilio demonstrandum, ac decretum vltimæ consummationis vniuersi per finale iudicium miro & ineffabili modo contineat, verum etiam & mysterium incarnationis Verbi Dei pro ciuitate magni Domini in cælis & in terris ex lapidibus viuis construenda præ se ferre inuenitur, pro qua Rex magnus ab initio & ante sæcula preparauerat terram immaculatam, in qua ædificaret sibi domum, de qua gloriose educeret immaculatam, æternam sponsam, matrem iustorum latantem, & non minus in posterum fidem catholicam & apostolicam suam, iuxta decretum sacrosancti consistorii Trinitatis & vnitatis diuinæ, pro communi salute per orbem vniuersum promulgandam esse statuerit, tam pro intellectu, quam pro rationali ecclesia beatificanda exaltandaque temporibus præfinitis a Patre, in quibus eam toto orbe terrarum per suos principes constituendos super vniuersam terram annuntiaret & prædicaret, in qua quidem prædicatione luce meridiana clarius ostenderent, quod æternitas Christi, antequam ex Virgine nasceretur, in mysterio præmonstrata ac prædestinata esset, ita quod mysterium non præiudicaret tempori, nec e contra, quin ipse ille solus esset, qui ante mundi constitutionem usque ad consummationem omnia operaretur, secundum arcanum suæ diuinæ mentis in cælis & in terris, tam pro natura angelica, quam pro humana, donec in Christo Deo omnes vnum fierent, & magnus ipse Dominus tunc in ciuitate Dei, & in monte sancto eius nimium laudabilis inueniretur, tum in gradibus, tum in domibus suis, dum eam carnem, quam ab æterno prædestinauerat, ac pro temporis plenitudine preparauerat, vnione ineffabili, in supposito Verbi assumeret de domo Mariæ semper virginis, dicente Propheta: *Deus in domibus eius cognoscitur, dum suscipiet eam.* De hac ergo ineffabili susceptione, tum pro prima, tum pro secunda sabbati, in quibus & ædificatio & reformatio ciuitatis magni Regis ex monte Sion, & lateribus Aquilonis cum exaltatione vniuersæ terræ continetur, quam breuissime dicemus. Reliqua vero maiora & profundiora mysteria in tribus aliis orationibus

Psalm. 47.

ANNO
CHRISTI
1555

ANNO
CHRISTI
1515.

nibus meis, pro tanto Concilio, a die suscepti oneris in dicendo dispositis, legenda relinquam. Et non minus breuitatis causa in volumine decem librorum, in quibus ab origine vsque ad consummationem vniuersi, speculum limpidissimum militantis ecclesie instar triumphantis mirifice continetur, sanctissimo domino nostro dedicato, calamo exaranda reseruabimus. Siquidem & audita modo durissima inter duos infideles reges pugna, & illorum iniquam intentionem contra rempublicam Christianam nostram ex illorum ante male gestis mecum perpendens, aliam, quam ad presens recitamus, breuiorem orationem humiliori stylo non absque causa disposuimus. Verum, pater sanctissime, non minus nunc, quam tunc, quando reges terrae male conuenerunt in vnum, tam primo contra regnum Iudaeorum, quam secundo Christianorum, vt destruerent fidem Vnigeniti a Patre super terram, reges nostri caeli ecclesie & terrae, nunc etiam bene conuenerunt in hoc sacrosancto Lateranensi Concilio in vnum, ad reformationem tum ecclesie, tum orbis vniuersi pro gloria regni Christi, & suae sanctae Romanae ecclesie & apostolicae sedis exaltatione, ac hostium tantae fidei extirpatione, quae per veros spirituales venatores de proximo iuxta temporum computationem pro secunda sabbati fieri debet in magna & vltima reformatione, sicut prima sabbati aedificatio fuerat per piscatores, dicente Ieremia pro secunda sabbati, sicut dixerat pro prima de piscatoribus: *Et ecce mittam venatores meos, & venabuntur eos de montibus & collibus & speluncis & de cauernis terrae.* Et ideo Propheta alio in psalmo dixerat: *Veritas iam diu de terra Virginis orta est, & iustitia de caelo ad eam,* pro aedificatione ciuitatis Dei magni, *in terram prospexit:* quae non minus ad presens pro reformatione, in nouatione dilatationeque illius per orbem vniuersum respicit. Et id quoque pro nostro tempore perficere summo opere quaerit festinatque, ne fiant nostra, in persecutione tum Turcarum, tum Sophi & aliorum impiorum, peiora prioribus, quod culpa nostra, nostrovtique tempore stante magno Lateranensi Concilio diuinitus, pro tempore magna tribulationis, in ciuitate magni Regis congregato, non fiat in eo, & sit illa vera magna reformatio,

Concil. Tom. 34.

K k k

pro qua priores pontifices haecenus ideo laborauerunt in vanum. Quod nostro quoque tempore rex noster magnus Christus in Concilio nostro Lateranensi non minus nimium laudabilis pro reformatione inueniretur, quam antea fuerat pro aedificatione, quando praestantius solito per vniuersi orbis secundam conuersionem & obedientiam sedatis bellis, quae in orbe Christiano culpa malorum vigent, hostibusque fidei nostrae virtute Altissimi superatis, & ad nostram fidem miraculose etiam conuersis, ac Mahumeti spurcissima secta vna cum omnibus aliis vbique terrarum dextera Excelsi extincta, solus rex magnus noster Christus sedere habeat in monte sancto apostolicae sedis eius, de qua scribitur: *Et sedes eius sicut sol in conspectu meo semper*, & id profecto cum exultatione conuersionis vniuersae terrae, de qua etiam habetur: *Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos*: & alibi: *Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrabit, & in eo parabit vasa mortis*. Quandoquidem abyssus, abyssus tanti sacramenti, abyssum reconciliationis cum Deo, plus solito imminente durissima persecutione domus Ottomanorum & Sophi, per opera Lateranensis Concilii, agente Leone decimo pontifice maximo, inuocat, vt sit in vrbe Roma, quae Deo prouidente, regnante impiorum ecclesia sub idololatria caput orbis ideo data fuerat, quod regnante successiuo tempore iustorum ecclesia sub vera latría multo amplior, gloriosior & praestantior in magna ciuitatis reformatione fieret, quam antea fuerat. Recte ergo ille dixerat: *Vidi ciuitatem sanctam nouam Ierusalem descendentem de caelo, a Deo paratam sicut sponsam ornatam viro suo*. In hac ergo tali ac tanta ciuitate Dei, sancta videlicet Romana ecclesia, magnus Dominus nimium laudabilis etiam inuenitur, & in monte sancto apostolicae sedis eius pro secunda sabbati, plus solito exaltari & magnificari iure aeterno reperitur. Et nimium quidem laudari dicitur, quoniam quantum laudari debeat, nec angelica, nec humana lingua exprimi posset, praesertim cum ipse sit magnus Dominus, & magna virtus eius, & sapientiae eius non est numerus. Qui quidem pro sua magnitudine, in Concilio impiorum laudari non reperitur, quando in talium ore sua laus sordefcat: non in atriis synago-

Psal. 89.

Psal. 125.

Psal. 7.

Psal. 41.

Apo. 21.

Psal. 146.

ANNO
CHRISTI
1517.

ANNO
CHRISTI
1554

ga Pharifæorum & hypocritarum, quorum os maledictione plenum est: nec in palatiis regum & principum, quorum manus plenæ sunt sanguine & infidelitate: nec denique in Babylone philosophantium de corde suo, ac iuris humani peritorum, vbi omnis confusio contra veritatem sanctæ ecclesiæ adducitur. Sed vbi, dicit quispiam, laudabitur? Dicat Propheta: *In ciuitate Dei*, in sancta Psal. 47. vtique immaculata ecclesia Dei, & quod fortius & dignius est, *in monte sancto* apostolicæ sedis eius; de quo Isaias: *Et erit in nouissimis diebus mons præparatus in domo* Isa. 2. *Domini super verticem omnium montium*, qui est potestas plenitudinis Christi eius in sede apostolica, per legem immaculatam super omnia regna mundi sedens, & confluent ad eum omnes gentes, & adorabunt eum, & dicent: Gloria tibi Domine, qui es Deus & homo: dicente etiam Ioanne: *Rex regum & Dominus dominantium*, per Apo. 19. mysterium incarnationis, per opus redemptionis, & gloriam resurrectionis: in qua omnia innouasti, & mundum ecclesiæ tuæ super omnes & omnia exaltasti, & qui eras ante mundi constitutionem per mysterium sacramenti in vnitæ personæ vnigenitus a Patre. Propter quod dixeras: *Antequam Abraham fieret, ego sum*: quoniam in Iuan. 8. Christo erat æternitas ab initio & ante sæcula; & in Abraham breuitas, in qua Deus homo factus est, vt homo in tali breuitate fieret Deus, & in mundi plenitudine primogenitus Virginis matris in terris fieret, qui erat vnigenitus Filius Dei in cælis, de quo Ieremias: *Nouum faciet* Ierem. 31. *Dominus super terram; Femina circumdabit virum.* Quod, commutata forma verborum talium, Plato ipse, qui a sacra Hebræorum vera philosophia & Dei scientia lumen habuerat, dixerat, Deum circumrotundum & decurtatum, quando vnigenitus Dei Filius factus est homo. Propter quod Petrus apostolus, reuelante Patre, ei dixerat: *Tu* Matth. 16. *es Christus filius Dei viui*, pro prima sabbati. In qua prolatione fidem catholicam & apostolicam ab æterno Patre pro æterno Filio ordinatam ad fundamentum ecclesiæ, confessus est. Et nunc quoque, quod ipse venturus sit in spiritu pro secunda sabbati, ad magnam orbis reformationem, non minus opera Spiritus sancti & virtute insinuare reperitur, vt orbis terrarum, & vniuersa quæ cæli ambitu

Concil. Tom. 34.

K k k ij

continentur, ad montem sanctum apostolicæ sedis eius in
 1. Theff. 4. vtroque gladio cum vera obedientia veniant. *Et tunc cog-
 noscat unusquisque nostrum, suum vas possidere in Dei magna
 ciuitate, ad sanctificationem & honorem per humilitatem scien-
 tiæ Dei, & non per superbiam humanæ scientiæ, ad contume-
 liam & errorem, in quo & Auerroistæ in scientia diaboli
 1Ja. 66. & iuristæ in scientia mundi, & Mahumetistæ in scientia
 Sap. 1. carnis, extollunt se aduersus scientiam Dei, ac lumen
 fidei catholicæ. Et idcirco a Spiritu sancto dicitur: Su-
 per quem requiescam, nisi super humilem & trementem sermo-
 nes meos? Siquidem & Spiritus sanctus disciplinæ effugit fi-
 ctum, nec habitat in corpore subdito peccatis. Hinc etiam scri-
 bitur: Vani sunt omnes sensus hominis, in quibus non subest
 Sap. 13. scientia Dei.*

Verum, pater sanctissime, si hæc talis ac tanta scien-
 tia Dei, in nostro Lateranensi magno Concilio, nunc
 mundi & diaboli & carnis sprete scientia, grato animo
 iam suscipietur, vera & repentina reformatio per totam
 ecclesiam, orbemque vniuersum, gloriose miraculose-
 que absque liuore fiet. Et hoc certe, si in nouitate vitæ
 depositis veteribus pannis, cum veris Iebusæis corde con-
 trito & humiliato, ad pientissimum regem nostrum Chri-
 stum accedere curabimus. In qua humiliatione vera cum
 Christo rege magno reconciliatio fiet, sine qua nec v-
 nionem principum Christianorum, nec expeditionem
 contra hostem potentissimum summe necessariam ob-
 tinere valebimus. Quandoquidem cognita magnitudine
 Coloss. 3. ipsius magni Domini, exuere nos oportet veterem homi-
 nem cum omnibus malis actibus suis, in quibus ira Dei
 contra nos, populumque suum prouocata iam diu fuit,
 & nouum hominem Christum in sanctitate & veritate
 induere: alioquin peribimus regnante diluuiio maximæ
 tribulationis in vinea Domini. Siquidem magnus ipse
 Dominus vitia, scelera, & peccata, ac blasphemias con-
 tra Deum, Virginem, & sanctos turpissimas, quæ in Ro-
 mana & vniuersali ecclesia ac populo suo Christiano &
 orbe vniuerso perpetrantur, pro sua iustitia amplius to-
 lerare non valeat, ne magnitudo sua ludibrio iri vlt-
 erius in tanta vniuersi corruptione habeat, quasi hæc in-
 feriora ipse, Qui est, neglexerit: nam & sua negligere non

ANNO
CHRISTI
1555

valet, quoniam Domini est terra & plenitudo eius: & neglecto per suos ministros in terris regimine vniuersi, in quibus, & status clericorum & religiosorum ac laicorum, terminos, quos posuerant sancti patres, dicente scriptura: *Ne transgrediaris terminos, quos posuerunt patres tui; transgredi non verentur, corrigere, & de medio auferre summopere intendat & quærat.* Ideo opera Lateranensis Concilii digne reformanda veniunt, ne pereamus de via iusta. At vero adhuc in nostro sæculo, patres optimi, multi sunt legis diuinæ peruersores, qui non modo præmissa fouere, sed & leges veteris mundi in maligno positi, quæ proprio sine carent, contra immaculatam legem Dei ponere fatagunt, quando tales potestatem coactiuam imperii præferre Romano pontifici: & regnum mortis principis tenebrarum, regno Christi anteferre: & imperium puri & mortalis hominis imperio Dei & immortalis hominis: ac leges maculatas ad animarum perditionem legi immaculatæ conuertenti animas anteponere conantur. Et ita tales peruersi, & non conuersi, & irreligiosi, & non religiosi totius Christianæ fidei decorum contra magnitudinem magni Domini deturpare non verentur: quasi Christus bonus pastor animam suam pro ouibus suis, in quibus ædificaret sibi ecclesiam sine ruga & macula, in mortem solus non posuerit, & per sanguinem sanctorum, super se lapidem viuum & angularem, talem dilectam non ædificasset. O hypocritarum & perditorum hominum pessimam conditionem! o inimicorum fidei perditionem! o ignorantium pro salute animarum viam mandatorum Dei! Quis vos ita fascinauit, quod inde diuino iudicio rei facti estis, quando terminos sanctorum diuinæque scripturæ transgredientes, iura puri hominis contra veritatem Dei hominis, & magnitudinem æterni regis, ac contra scientiam Dei extollere adhuc contenditis, & cornua contra sedem apostolicam erigere per magistros erroris non erubescitis, vt tot mala religioni Christianæ non minus, quam ex aliis male gestis prouenerant? Sed heu, heu, quam calamitosa erit de proximo talium perditio, & laborantium in Dei scientia & obseruatione mandatorum Dei exaltatio! quoniam de magna Turcarum, & infidelium aliorum a tot annis persecutione, iam rex noster Christus ad refor-

mationem vniuersi, sua magnitudine miro modo educet bonum pro secunda sabbati, sicut cum prima sabbati in maxima persecutione Romanorum regnum caelorum Romanae ecclesiae in ipsa Vrbe adduxerat vt esset in ea gloria omnibus sanctis eius, qui sanguinem suum fuderant pro firmamento apostolicae sedis, & sedentis canonicae in ea, & non minus in sua instanti reformatione nunc id futurum existimo. Ideo iam hora est, patres optimi, hora, inquam, est, nos de malo somno surgere, & magno Domino vigilare, quoniam ipse est, qui nostro quoque tempore in fremitu suae magnitudinis propter lacrymas Magdalenae & Marthae, id est, contemplativae, & activae rogantis ecclesiae, Lazarum quatruiduanum & iamdiu in lasciuia mundi foetentem suscitabit pro sua magnitudine in secunda orbis conuersione demonstranda, in qua status clericorum in Lazaro designatus, praeter alios opera Virginis gloriosae ad vitam contemplatiuam pro septimo statu ecclesiae trahetur. Et non minus religiosorum quatuor rotarum status, in filia mortua in domo archisynagogi demonstratus, ad primam vitam, in qua spiritus vitae erat in rotis, miro modo a mortuis reuocabitur: status vero laicorum in filio matris viduae extra ciuitatem resuscitato praefiguratus, vbique terrarum multo gloriosius, quam alia, ad fidei catholicae obseruantiam, apostolicaeque doctrinae quasi reminiscendo primitias fidei nostrae vocabitur, & pietissime intra ciuitatem Dei sub matris suae Romanae ecclesiae obedientia adducetur, quod inde gloriose toto orbe terrarum vnum ouile & vnus pastor vsque ad saeculi consummationem, in magnitudine vtique ipsius magni Domini fiat. Nam & hanc magnitudinem in caelo empyreo in primo magno generali Concilio intellectualis ecclesiae pro hominis susceptione, in quo magnus Dominus suo tempore eleuandus in terra supposito Verbi Dei ad vniuersi decorum erat, vt in illo constitueret vnam sanctam ecclesiam, electorum omnium matrem & reginam: si Lucifer, qui tanti boni concilii in caelo diuisionem fecerat, & primam viam mali concilii inuenerat sua malitia, superbiaque cum suis coherentibus iuxta legem & conditionem eis appositam pro signo, in quo ipse habebat signaculum similitudinis Dei, suscipere, vt par

*Ioan. 11.**Mar. 5.**Luc. 7.**Ioan. 10.*ANNO
CHRISTO
1590

ANNO
CHRISTI
1515.

erat, per veram obedientiam voluisset, & aeterni sacerdotis magni ante eum geniti regnum & imperium ac hierarchiam, harmoniam & monarchiam vniuersorum temperatissimum principatum, æqua mente in magnitudine creatoris sui & omnium præponderare quæsiuisset, & se supra se extollere non concupiuisset; a tanta magnitudine Domini, tamquam primus hæresiarcha sub anathemate perpetuæ damnationis ad ima deiectus, & extra bonorum angelorum ecclesiam & bonum concilium factus; nec donis supernaturalibus, in quibus plenus decore erat, spoliatus fuisset. Hanc magnitudinem si Adam sua Genes. 3 fione mulieris serpentina lingua decepta, in se non concupiuisset, donis gratuitis denudatus, sub maledicto terræ in opere suo, extra paradysum deliciarum eiectus in sudore vultus sui non vixisset. Hanc magnitudinem, si imperatores & reges tum Romanorum, tum aliorum, si philosophi, si sapientes in scientia noctis non ignorassent; idola non adorassent, Dei potentiam in agendis secundis causis non supposuissent, & primas sex veritates in diuinis philosophus non negasset: hanc magnitudinem, si principes sæculi, si populi & idolorum sacerdotes cognoscere voluissent, idololatriam contra veram latriam per orbem vniuersum non prædicassent: Babylonem omnium confusionum & errorum matrem contra ciuitatem Dei & iustorum ecclesiam non erexissent: nec monarchias septem Luciferi, suorumque principum, & imperium puri hominis supra regnum & imperium Christi filii Dei viui extollere falso titulo non perquisuissent. Nec minus sacerdotes & principes synagogæ Iudæorum, si talem magnitudinem Domini sui grato animo suscipere voluissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent, nunquam regno, sacerdotio, & ciuitate Dei priuati fuissent: nec imperatores, & principes Romani imperii, qui vbique terrarum in sanguinem sanctorum debacchabantur, si celsitudinem veræ magnitudinis in fide Christi cognoscere voluissent, in qua sui principes & ministri, ac milites, non in potentia armorum & sæculi fauore, sed in virtute perfecta, in vita immaculata, in signis & miraculis, in scientia Dei & doctrina Christi, in qua dæmones expellebant, idola destruebant, cathedram pestiferæ doctri-

nã deiiciebant, & cathedram verã & apostolicã doctrinã sola operatione perfectã exaltabant, nunquam vsque ad magni Constantini tempora, in quibus ipse Constantinus a diuina gratia afflatus desuper, cognita æternitate Regis gloriã & potestate in regno suã ecclesiã, & se possessorem malã fidei in mundi principatu post resurrectionem illius ex mortuis aduertens, sceptrum imperii orbis & Urbis, ac monarchiam vniuersi, vero & proprio domino & omnium creatori victori Deo, & homini in sede sua Romana Siluestro pontifici maximo in iure primo & naturali Christi æterni sacerdotis secundum ordinem benedicti Patris plene cessit, & Christum regem magnum in suo vicario per obedientiam adorauit, aliamque sedem iussu illius, & concessione apostolica quasiuit, & sub obedientia sedis apostolicã in Byzantio erexit, & contra hostes fidei nostrã semper gloriose pugnavit. Quã quidem omnia sic diuinitus gesta, si alii imperatores cognoscere & suscipere voluissent, nunquam, inquam, tales imperatores in sanctorum sanguine tam crudeliter polluti fuissent. Nec minus etiam post Constantini tempora, si imperatores, si legum imperialium cultores & conditores, & nostri etiam temporis illarum professores, talem magnitudinem regni Christi & saluatoris nostri Iesu æterni sacerdotis aduertere voluissent, omnia temporalia & potestatem tum in diuinis, tum in humanis, spreto iugo Christi, in suis vicariis ad imperium trahere non præsumerent. Nec Cæsares electiones pontificum pro eorum argumento confirmasse assererent; nec talia male gesta, diuinitus suo tempore euacuata allegarent. Nec potestatem coactiuam & tyrannicam, iterato super liberam, vnicam, & supremam vicarij Christi potestatem & sanctã ecclesiã ponerent. Nec sola spiritualia pontifici Romano ascriberent, nec verba Christi, dicta sanctorum & sacrorum Conciliorum, summorumque pontificum decreta, opera Spiritus sancti edita, ac sacras sanctiones obliqua interpretatione aberrantes ab vtero, sacrarum literarum violassent. Nec denique nostris temporibus, si cardines orbis, si reges tum celi ecclesiã, tum terrã, si quatuor rotarum patres, & religiosi, si magistri & doctores, si aduocati & procuratores

ANNO
 CHRIS.
 1597.

ANNO
CHRISTI
1515.

ratores, si iudices, & Romanæ curiæ officiales, ecclesiarumque rectores, tantam magnitudinem magni Domini, & inuiolabilis iustitiæ suæ sceptrum, recta, simplici, ac pura mente, iuxta legis Dei, & regularum diuinum intellectum suscipere vellent, tot enormia & legi immaculata contraria, fracto iugo Christi sine caritate ac Dei timore, plebem Christi quasi panem deuorantes, non perpetrarent, & terminos, quos posuerunt sancti patres, Prout. 22. non transirent. Quapropter Bernardus ad Eugenium tamquam ad summum hierarchicum in cælo ecclesiæ virum, in quo erat omnis potestas supra omnes potestates, tam cæli quam terræ, recte scripserat: Tibi data est omnis potestas; in qua qui totum dicit, nihil excludit: sed cogita vtrum omnia concedere debeas. Quod si non debes, serua modum, vt iustificeris, cum iudicaris. Et alibi: Psalm. 50. Vt quid in palatio tuo leges Iustinianæ garriunt, & tuæ Christianæ silent? In quibus si tantum, patres optimi, leges Christi non siluissent, & præsidentes in Dei ecclesia in regimine eis commisso modum in omnibus seruassent, sancta ecclesia tantorum hæreticorum hæreses, & schismata, ac impiorum persecutiones non sustinuisset, nec sceleratam Mahumeti sectam, nec Ottomannorum & Sophi instantem maximam persecutionem subire cogeretur: si tamen Dominus ipse magnus, magnitudinem suam contra potentissimum hostem sicut sub * Eliseo contra Sennacherib, & Macchabæorum tempore contra Antiochum non apposuerit, quod inde virtus fidei suæ elucescat. Recte ergo ad nos conuersa mater nostra ecclesia voce lugubri dicere potest: *Filios enutriui, & exaltaui, ipsi Isa. 1. autem spreuerunt me, vt non sit in pace adhuc amaritudo mea amarissima.* Siquidem & amara fuit tyrannorum in filiis meis occiso, sed inde fidei meæ amplificatio: & non minus amarior hæreticorum persecutio, sed catholicæ fidei exaltatio: verum & iamdiu, sed fortius nunc propter falsam & simulatam hypocritarum irreligionem, facta est mihi amarissima, quando talium causa, spurcissima secta Mahumeti tantum per orbem creuerit, quæ tamen de proximo, virtute dextera Excelsi, & non humana, extincta erit: vt sit pro septimo statu in vera pace amaritudo amarissima, & pax in terra hominibus bonæ voluntatis. Quibus

* Isaiâ,
vel Ezechias,
legendum.

quidem sic stantibus, pater sanctissime, talibus iam speculationibus tanti psalmi postpositis, ad illas tantum pro conclusione orationis nostrae summe & repentine necessaria veniamus, in quibus anima mea iam corde & mente immersa, dolores parturientis Romanae ecclesiae nostrae & vniuersalis tam vehementer in se suscepit, quod contremiscunt labia, viscera quatiuntur, oculi lacrymarum flumina desiderant, lingua calculum ignis Christi exoptat, vt circumquaque lingua velociter dicentis diffundere valeat, quanta sit latitudo, submersio & periculum imminentis tribulationis tum Sophi & impiorum hominum, tum Turcarum, in qua Dominus propter scelera, vitia & peccata, quae in regibus tum caeli, tum terrae, ac populo Christiano hoc nostro tempore viget, ad nostri temporis flagellum potentissimos fidei nostrae hostes excitauit, & negligentissimos principes Christianos pro illius defensione adhuc multis flagellis a somno turpissimo excitare non valuit, quandoquidem in maleuolam animam intrare sapientia diuina nequeat, vt fiant nostra posteriora peiora prioribus, in quibus ab annis multis populus Christianus Christi sanguine redemptus, ductus est captiuus incuria & negligentia praetorum ecclesiae, & principum Christianorum, qui quærentes quae etiam sua non sunt, quae Christi sunt neglexerunt, ac ad praesens fortius solito negligunt, quandoquidem bella durissima ab annis viginti inter se exercentes, tantorum bellatorum sanguinem, tum in Italia, tum extra, sine pietate fuderunt, presbyteris, religiosis, nobiles, honestisque viris, sanctimonialibus, virginibus, viduis, aliorumque vxoribus, pueris & puellis, tam turpiter abusi fuerunt, quod nec sexui, nec aetati, nec religioni, nec ecclesiae, nec sacris rebus pepercunt, ac si ferae siluarum immanissimae, & sine ratione fuissent in membrorum Christi conculcatione turpissima fauientes, & non minus in extinctione veteranorum militum laborauerunt, in quibus robur exercitus Christianorum contra tantos hostes tutissimum erat. O miseram populi Christiani conditionem! O summis lacrymis deplorandam tot animarum perditionem! O miseram Italiae crudelissimam conculcationem, depraedationemque! in quibus latior via, extinctis nostris praefidiis, hosti-

Sap. 1.

ANNO
CHRIST.
1517.

ANNO
CHRISTI
1515.

bus fidei nostræ data est. Siquidem tales auctores, crudelissimique belli nimia propria cupiditate ducti, reipublicæ Christianæ defensionem distulerunt, & bella inter Christianos exercentes, stragem maximam sanguinis Christiani dederunt. Et ideo vada, quo ad potuerunt, ad occupandum maiora in dies, Turcis & aliis infidelibus aperuerunt. Et eo quidem tempore, in quo si principes Christiani vniti essent, facillime stante talium infidelium durissima strage inter se, dominia Christianorum occupata recuperare possent. Propterea Dominus per Isaiam conuenitur, dicens: *Ideo populus meus ductus est captiuus, quoniam non habuit scientiam*, scilicet veræ doctrinæ & immaculatæ vitæ, in qua ecclesiæ pastores, non pastores fuerunt tunc, sed lupi rapaces, prout multis notum est. Verumtamen quanto maior erit nostri causa persecutio, tanto gloriosior erit per conuersionem omnium, in Christo rege nostro, & non a nobis liberatio. Et hinc fuit, patres optimi, quod breui tempore quatuor patriarchales ecclesiæ, aliæque innumerabiles, in quibus Hebræorum & Græcorum ecclesiæ de titulo crucis abrahe opera diaboli fuerunt, propter illarum hæreses & rebellionem contra obedientiam sanctæ sedis Romanæ, ad manus infidelium deuenerunt. Siquidem & in sede Romana in suo vicario Deus sibi obedientiam incommutabilem reseruauerat, instar illius, quam in ligno paradisi Adæ posuerat, vt imperaret mundo, & soli Deo vnice seruiret & obediret, & tantam obedientiam a subditis exigeret, quantam ipse Deo præstaret. Idcirco aduersantes obedientiæ ligni sedis apostolicæ, a crucis ligno assumptæ, dicente Propheta: *Dominus regnabit a ligno*, grauissime durissimeque puniti fuerunt, quod talium exemplo etiam sedens in ipsa apostolica sede, animaduerneret, qua censura plectendus veniret, si ipse Deo non obediret: quandoquidem Deus illum sibi soli iudicandum seruauerat, prout in pontifice Aaron, & Petro concipere potuimus. Quapropter nostro tempore duo imperia, tot, tantaque regna & Christianorum dominia ad spurcissimam sectam Mahumeti cum maxima iactura reipublicæ Christianæ & regentium in ea, venerunt, quoniam ab obedientia sedis apostolicæ recesserunt. De quibus valde timeo & pertimesco, quo-

Concil. Tom. 34.

LII ij

Ezech. 34. ANNO CHRISTI 1517.
 niam obstinationem in malo in rectoribus tum ecclesie, tum residui populi Christiani in orbe terrarum, non ignoro quod dicente Ezechiele, Dominus iam per flagellum Turcarum siue impiorum a pastoribus requiret gregem suum, tempore nubis & caliginis male presidentium dispersum, & ab vberibus sancte ecclesie euulsum per inobedientiam. O me miserum, quid audio? quid mente concipio ex his? Væ inquam mihi, quia tamdiu tacui, ut inde vir pollutus labiis essem. Verumtamen tacui, o patres, o domini, o maiores mei, quia aliquantisper propheticus ille sermo me retardauit, quo dicitur: *Qui intelligit, taceat, quoniam prauum tempus est, in quo alii supplantant, alii qui in eum, qui cecidit, insiliunt, alii super eum plaudunt: qui autem manum porrigat ex affectione, non est.* Et quoniam caritas extincta est, admonitiones ex caritate sublatae sunt, concordiaeque etiam nomen ipsum ad praesens ignoratur; O tempora! a summis ad ima facta transgressio: improbitati probitas, inopia copia, superbiae humilitas, auaritiae caritas cessit: non mirum igitur, si causis diuersis, uti natura est, diuersi pro temporibus oriuntur effectus. Nam & sancti apostoli, & illi qui nostram ecclesiam suo sanguine aedificauerunt, caelestia & bona immortalia, nos vero caduca & mortalia terrena quaerimus: illi miracula & virtutes, nos piacula & scelera: illi summis virtutibus gratiam, nos vitiis iram consecuti fuimus. Sed vae, vae gubernacula Christianorum male flectentibus, qui propria dumtaxat curantes, mentium animarumque salutem neglexerunt, gregemque rapientibus lupis non modo non obuiant, sed vada, quoad possunt, per desidiam ampliant.

Iamiam tempus vindictae aderit, nisi per veram Lateranensis Concilii ordinationem, poenitentiam de commissis, & omissis in populo Christiano te iubente, pater sanctissime, qui plenitudinem potestatis in te habes, praedicabitur, & vera reformatio tam in spiritualibus, quam in temporalibus, vbique terrarum tuo decreto diffusa fuerit. Arripe ergo gladium diuinae potestatis tibi traditum bis acutum, & iube, impera & manda, ut pax vniuersalis, & colligatio per decennium inter Christianos ad minus fiat, & reges ad id in compe-

ANNO
CHRISTI
1515.

dibus magnitudinis magni Regis liga, & nobiles in manibus ferreis censurarum constringe, quoniam tibi data est omnis potestas in caelo & in terra. *Matth. 16.* Vtere ergo illa, ut pacem inter Christianos habeas, & expeditionem contra hostes fidei, ut par est, e vestigio obtineas: quandoquidem hostis noster, tamquam draco saeuissimus, ad nos deuorandos properat & festinat. Et si ante prouisionem nostram ingrediatur terram nostrae promissionis Italiam, quid tibi tunc, pater sancte, dignitas pontificalis proderit? quid gemmae? quid preciosa latera domus? quid dominia & principatus tui & tuorum? quid sponsae fidei tuae commissa ornamenta? quid uasa preciosa, & palatia digne constructa? Quid Caesari maximo nostro imperii sceptrum & regni Romani dignitas valebit, si eo uiuente & negligente, talis calamitas euenerit? Quid regibus Christianissimo & Catholico, talis denominatio Christianissimi & Catholici operabitur, si de illorum negligentia rei diuino iudicio fient? Quid aliis regibus Christianis, ceterisque tum Italiae, tum extra, dominia, regna, thesauri maximi, filii & paratus armorum, si sanctam ecclesiam Romanam dominam & reginam, ac omnium matrem profanari permiserint? Quid uobis, patres optimi, dignitas maxima cardinalatus? quid arca plena nummis? quid uasa aurea & argentea? quid lapides preciosi? quid equorum & familiae ornatus & domorum, ceterarumque rerum usus deceptione plenus? Quid denique ecclesiae sanctae praelatis dignitas, potestas & diuitiae? Quid Romanis aliisque populis, & Romanae curiae officialibus, ceterisque miserae Italiae cultoribus vita & opera ipsorum tunc prodesse poterunt? Dicat a memoria mea calamitosa illa Constantinopolitanae ciuitatis clades. Probet totius illius imperii dura sanguinis effusio. Confirmet Trapezunda & omnium populorum Hellepontici maris circumquaque euersio. Clamet Thessalonicarum Mityleni & Peloponnesi occupatio. In medium afferant Asiae & Europae ditissimae deuastatae provinciae. Insinuent totius Thessaliae, Macedoniae, Epiri & Illyriae opulentissimae sine numero depradatae ciuitates, opida & castra. Exclament tot millia millium populorum totius fere plagae orientis, meridiei ac septemtrionis, qui

ab annis ducentis, sed turpius duriusque nostris temporibus, ab infidelibus subiugati fuerunt, & iam successiuus temporibus, quod dolenter dico, a fide nostra diuersi, quorum sanguinem, dicente Ezechiele, in die districti examinis Dominus de manibus illorum, qui tunc in Dei ecclesia indigne præsidebant, durissime requiret. Declaret tantarum virginum violatio, puerorum ululatus, mulierum planctus, matrimoniorum diuisio, captiuorum venditio, & aliorum absque numero occisio. Aperiat & ante oculos nostros ponat huius matris nostræ & sponsæ Dei, tantarum ecclesiarum vbique fornicatio, & sanctarum religionum dissipatio, & in reliquiis sanctorum conculcatio: quæ quidem omnia in illa misera Chalcidis, seu Eubææ, Croiæ, Driuafti, Alissii, Scodra, Motoni & Coronæ & aliarum direptione fuerunt, quæ cuncta hæc domus Ottomannorum breui temporis spatio debacchata est. Et denique proclamet in auribus nostris crudele ac nefandum Hydrunti excidium, in quo quam sæua fuerit Turcarum rabies nemo nostrum ignorat. Nam & quo in periculo tunc fuerit & Romana ecclesia, & tota Italia, quod tertium *Væ* Apocalypsis non sustinuerit, sicut Hierosolymitana primum & Constantinopolitana secundum, propter illarum auersionem contra regnum Christi & suæ sanctæ apostolicæ sedis sustinuerint, misericordia & miseratio magni Domini ad suorum fidelium preces apertissime declarauit, quando instante periculo nostro, opportuno tempore Turcarum principem imperatorem sæuissimum Mahumetum soldanum interemit. Hæc nos doceant, hæc nobis ad doctrinam fiant, hæc in exemplum accedant, hæc nos excitent, hæc nos cautiore & diligentiores faciant & reddant. Et quæ nobis vsui & ornatui sunt pro gloria nominis illius, cuius omnia sunt, pro salute nostræ & multorum, ac pro liberatione totius reipublicæ nostræ Christianæ, nos ipsimet potius exponamus, largissimeque effundamus, quam ad talium pollutas manus vna nobiscum deueniat. Quod utique digne fiet, pater beatissime, si, quæ diximus, opere complere curabimus. Verum quo id a nobis dignius, præstantiusque exequatur, colligite, vos patres, vos domini, vos ecclesiarum rectores ac præfides, vos, inquam, etiam reges &

Ezech. 34.

Apoc. 8.

ANNO
CHRISTI
1571.

ANNO
CHRISTI
1515.

principes Christiani populi, vos iterum, inquam, qui in sanguinem Christi, & sanctorum nimium impinguati & dilatati estis, colligite fragmenta alabastri, contracta in dicendo psalmodia ne pereant, & implete cophinos animarum vestrarum, sicut apostolorum numerus prima sabbati, pro secunda sabbati orbis conuersione complenda, quasi priora reminiscendo, & posteriora prauidentendo, iussu Domini duodecim cophinos, iuxta partes duodecim orbis secundo conuertendas impleuerunt, de quibus Propheta: *Reminiscentur & conuertentur ad te omnes fines terræ.* Quapropter vos cardines orbis, vos principes terræ, docente rege nostro Dauid, circumdate iam dignius ac prastantius solito montem Sion, speculartricem videlicet sanctam apostolicam sedem nostram. Et vos etiam veri episcopi, & sanctæ ecclesiæ digni prælati, matrem nostram Romanam ecclesiam, vnicam dominam omnium & reginam vero & pio affectu complectimini, & vestra immaculata vita, doctrina & operatione perfecta fouete eam, orationibus instantes, ieiunia, & eleemosynas obseruantes, sacras vigilias adamantes, & distribuite fragmenta apostolicæ doctrinæ in domibus eius, scilicet in ecclesiis illius, in quibus tamquam turres dati estis cum propugnaculis contra hostes fidei, vt enarretis pro progenie altera, quæ ad iugum fidei catholicæ & apostolicæ ventura est: quoniam hic magnus Dominus nimium laudabilis in ciuitate Dei, & in monte sancto eius: ipse, & non alius, est Deus Dominus noster, & solus saluator & liberator, qui digne & gloriose miraculoseque cum exultatione vniuersæ terræ, ab omni periculo nos liberabit, & in fremitu fortitudinis suæ conculcabit omnes contrarias potestates: & ipse, inquam, & non alius, cum gloria & honore nominis sui reget nos in sæcula sæculorum. Amen. Deo gratias.

Die vero vigesima præfati mensis Maii, reuerendissimus in Christo pater & dominus dominus Antonius tituli sancti Vitalis, nunc vero sanctæ Praxedis presbyter cardinalis, protector illustrissimi Caroli ducis Sabaudia, dedit mandatum præfati illustrissimi domini; cuius tenor talis est:

MANDATVM DVCIS SABAVDIÆ.

Carolus dux Sabaudia, Chablaisi & Augusta, sacri Romani imperii princeps vicariusque perpetuus, marchio in Italia, princeps Pedemontium, comes Gebenesi, Baugiaci & Rotundi montis, baro Vuandi, Foncignaci & Gaii, Niciaeque, Bressia ac Vercellarum, &c. dominus, vniuersis & singulis praesentes literas inspecturis.

Facimus manifestum, quod cum quondam felicitatis recordationis Iulius papa secundus, sacrum Lateranense Concilium in vrbe Roma celebrandum indixerit, quod sanctissimus dominus noster dominus Leo diuina providentia papa decimus, praefato Iulio, sicut Domino placuit, de medio sublato, ad summi apostolatus apicem diuina fauente clementia assumptus, pro rebus vniuersalis ecclesiae, ac totius Christianae religionis salubriter dirigendis disponendisque, vt experientia edocet, cum maxima catholicorum principum, Christianique populi frequentia prosequitur. Nos igitur tam salubre & laudabile suae beatitudinis propositum, ac permaxime necessarium opus collaudantes, illisque pia deuotione & reuerentia assistentes, licet superioribus proximis diebus speciales oratores nostros suae beatitudini, tamquam vicario Christi & beati apostolorum principis Petri vero successori, reuerentiam obedientiamque praestandam destinauerimus, nihilo minus vt sanctis institutis suae beatitudinis, cuius & sanctae matris ecclesiae membrum nos esse profiteamur, iuxta illustrissimorum progenitorum nostrorum laudabilem consuetudinem conformemur, ex nostra certa scientia maturaque deliberatione, citra tamen quorumcumque procuratorum nostrorum hactenus per nos constitutorum reuocationem, tenore praesentium facimus, constituimus & deputamus nostrum verum, legitimum & indubitatum procuratorem specialem, ita tamen, quod specialitas generalitati non deroget, nec econtra, videlicet reuerendissimum in Christo patrem & dominum dominum Antonium, sanctae Romanae ecclesiae tituli sancti Vitalis presbyterum cardinalem, nostrum & negotiorum nostrorum in Romana curia protectorem, specialiter & expresse ad se nomine nostro in dicto sacrosancto Conci-

ANNO
CHRISTI
1555.

Concilio, illiusque sessionibus, quatenus expediat, præsentandum illisque interessendum, ad dicendum, proponendum, tractandum & procurandum, nec non laudandum & emologandum omnia & singula, quæ ad laudem Dei, animarum salutem, morum reformationem, vniuersalisque ecclesiæ, ac totius religionis Christianæ bonum, pacem quoque & vnionem Christi fidelium concernere videbuntur, & quæ præfatus sanctissimus dominus noster papa sacro huiusmodi Concilio approbante duxerit reformanda, statuenda & ordinanda, nec non & ad alia faciendum, dicendum, gerendum & exercendum, quæ nos ipsi in præmissis & circa ea faceremus, dicere- mus & proponeremus & ageremus, si præsentibus personaliter interessemus, etiam si talia forent quæ mandatum exigerent magis speciale, quam præsentibus est expressum. Quæ quidem omnia & singula promittimus bona fide nostra, & in verbo principis perpetuo habere & tenere rata, grata, valida & firma, in nulloque contra facere, dicere, opponere vel venire, nec contrauenire volenti a- liqualiter consentire, clam, palam, tacite vel expresse sub obligatione omnium bonorum nostrorum, præsentium & futurorum cum renuntiationibus, & ceteris clausulis solitis & opportunis. In quorum testimonium has duximus concedendas, quas per secretarium nostrum sub- signatum fieri iussimus, sigillo cancellariæ nostræ robo- ratas.

Data Taurini, die quarta mensis Maii, millesimo quin- gentesimo decimoquinto.

Carolus.

Primum præsentibus dominis illustrissimis Philippo de Sabaudia comite Gebennensi, reuerendo Ioanne de Sa- baudia episcopo Gebennarum, reuerendo Urbano de Myolano electo Valentinesi, Angelino de Prouais præ- sidente patrimoniali, G. domino Salloysonis barone sancti Germani, reuerendo domino de Piouana abbate Noua- lesii, Francisco Piouana, Ioanne de Lucerna, Francisco de Boscho, domino Preffiaci magistro hospitii, Iasebro Paferii aduocato fiscali.

Anno a natiuitate Domini millesimo quingentesimo decimoquinto indictione tertia, die vero vigesimaprima

Concil. Tom. 34.

M m m

mensis Iunii, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno tertio, dominus Marius de Peruschis sacri Concilii, aut fisci procurator, petiit, quod instrumentum datum coram sanctissimo domino nostro per magnificum dominum Ludouicum de Soleriis, & in libris camerae apostolicæ registratum in actis Concilii de nouo registrari tradens illud facti tenoris infra scripti:

In nomine Domini. Amen.

Anno natiuitatis dominicæ millesimo quingentesimo decimoquinto, & die vigesima secunda mensis Februarii, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno secundo. Nouerit modernorum præsentia, & futurorum posteritas non ignoret, quod magnifici & spectabiles iurium professores, domini Geruafius de Bello monte miles & præfidens, Bertrandus Duranti dominus de Podio uerio, Simon de Tributiis dominus de sancta Margarita, Gaspar de Pererio, Marcellinus Giuremandi, Berrandus Rostagui, Antonius de Albis, Claudius Sarente dominus de Souassu regii consiliiarii, in suprema curia insignis parlamenti Prouinciæ, & item magnifici etiam iurium doctores domini Aymericus de Andrea præfidens computorum, Ioannes Arbaudi & Michael Guirani magistri rationales magnæ regie curiæ, & camerae computorum Aquensium: nec non egregii domini Iacobus de Angelo, & Franciscus Guarini iurium licentiati, regii generales procuratores constituti infra cameram consilii dictæ supremae curiæ, certificati, vt dixerunt, de actis, gestis & promissis per magnificum & spectabilem militem dominum Ludouicum Forbinum dominum de Soleriis, primum in dicta parlamenti curia regium consiliiarium, & apud summum pontificem pro Christianissimo domino nostro Francorum rege oratorem dignissimum, eorumve spectabilium dominorum procuratorem, constante de eius procuratoria potestate instrumento in notam sumpto, & rogato per me notarium & secretarium regium infra scriptum, apud dictum sanctissimum dominum nostrum papam, iuxta potestatem eorum parte illi datam,

ANNO
CHRISTI
1515.

prout de actis, gestis, atque promissis iam dictis spectabilibus dominis constitit per actum, seu illius exemplum nuper eisdem transmissum per reuerendum & spectabilem iurium doctorem dominum Petrum de Brandis archidiaconum Venerensem etiam regium in dicta curia parlamenti consiliarium Romæ existentem. Cuius quidem exempli tenor sequitur:

Anno a natiuitate Domini millesimo quingentesimo decimoquarto, indictione secunda, die vero decimaquinta mensis Nouembris, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno secundo, constitutus personaliter coram præfato sanctissimo domino nostro, ac testium, & mei notarii cameræ apostolicæ infra scriptorum Romæ in palatio apostolico, ac in aula seu camera ipsius palatii, præfatus magnificus dominus Ludouicus procurator, & procuratorio nomine præmissorum in eodem procuratorio nominatorum, asserens & notificans eidem sanctissimo domino nostro, quod ipsi consilarii regii superius nominati, voluntarie & scienter non admiserant contenta in dicto monitorio, sed quodam modo inantea intendebant esse obedientes filii suæ sanctitati, & nihilo minus vigore facultatis sibi in dicto instrumento attributæ, omnes & singulas prohibitiones, mandata & decreta per ipsos consiliarios, ac parlamentum huiusmodi hætenus contra ecclesiasticam libertatem & canonicas & pontificum sanctiones factas, & facta ac gesta, eis omnibus, melioribus, modo, via, iure, causa & forma, quibus melius potuit, sciuit & debuit, coram ipso sanctissimo domino nostro reuocauit, cassauit & annullauit, ac reuocat, cassat & annullat, & ad pristinum statum omnia reducit, ac eisdem literis monitorialibus expresse, quantum potuit, obediuit & obtemperauit, & quod dicti sui principales illis obedient, & obtemperabunt ac facient, & exequentur in futurum in omnibus & per omnia, prout in eisdem literis monitorialibus plenius continetur; expresse dixit atque promisit, me notario præfente, & stipulante, & cetera; prout etiam ipsi principales sui iam in partibus publice reuocauerant, cassauerant & annullauerant, & alia fecerant, prout in

publicis documentis desuper factis, constantibus, de quibus fidem facit, ac ea mihi notario infra scripto consignauit inferenda, quorum tenores inferius describuntur. Et insuper eosdem principales suos, & eorum quemlibet in solidum virtute dicti mandati & potestatis sibi attributæ quodam modo inantea ipsi sui principales & eorum quilibet, quantum in eis vel eo est, omnia & singula contenta in dicto monitorio adimplebunt, & præmissis omnibus parebunt, & ecclesiasticam libertatem non perturbabunt, sed tamquam catholici, & obediētes filii suæ sanctitatis mandatis acquiescent. Et quod non contrauent in futurum directe vel indirecte alio quouis quæsito colore. Et eorum, & cuiuslibet ipsorum bona quæcumque specialiter & expresse obligant, & pro eis & eorum quolibet de rato, & rati habitione. Ac se acturum & curaturum, quod infra quatuor menses proxime futuros dicti sui principales omnia & singula, supra & infra scripta ratificabunt & approbabunt. Et quod omnia & singula in dictis monitorialibus semper & perpetuo obseruabunt & adimplebunt, prout in eisdem literis continetur & præcipitur, solenniter & expresse promisit, me notario infra scripto tamquam publica & authentica persona, pro sancta Romana ecclesia & omnibus aliis quorum interest, stipulantibus & recipientibus.

Quibus sic gestis, præfatus sanctissimus dominus noster more pii patris, motus benignitate & clementia, considerans & attendens, quod præfati consiliiarii ad cor reuersi sunt, & quod sancta sedes apostolica post lapsum cum humilitate ab ea veniam petentibus & recurrentibus ad eam non consuevit claudere suæ pietatis gremium, etiam ad vnuerfas preces ipsius magnifici domini Ludouici præfatos consiliiarios superius nominatos, & eorum singulos auctoritate apostolica, & ex sua solita clementia præmissis, visis & intellectis, exceptis dumtaxat his, qui per secundum monitorium ad comparandum personaliter sunt adstricti, a censuris & pœnis etiam inhabilitatis, factiois testamenti, eorumque posteritatem & generationes, & descendentes ab eis absoluedos duxit & absoluit,

ANNO
CHRISTI
1555.

& facto signo sanctæ crucis in personam præfati magnifici domini Ludouici eorum procuratoris, benedixit, & interdictum ecclesiasticum præmissorum occasione forsan appositum, penitus, & omnino relaxauit, eosque & eorum quemlibet rehabilitauit, & ab eis & quolibet eorum omnem infamix maculam siue notam penitus remouit, ac eos, & eorum singulos, quatenus opus sit, ad pristinos honores, gradus, dignitates, beneficia & officia restituendos duxit, restituit cum reincidentia & sine aliqua suspensione, & reuocatione, & præiudicio dictarum literarum monitorialium, & processus, perinde ac si præsens absolutio facta non fuisset, nisi omnes & singuli principales prædicti infra dictos quatuor menses proxime futuros præmissa omnia & singula sic, vt præfertur, ratificauerint & approbauerint.

Ipsi vero spectabiles & magnifici domini parendo mandatis, & beneplacitis ipsius sanctissimi domini nostri papæ, quantum in eis est, & eos tangit, seu tangere poterit in futurum, communiter & diuisim omnia & singula per dictum spectabilem dominum de Soleriis, iuxta mandatum sibi datum, acta, gesta, promissa & procurata, & quæ in exemplo super inserto continentur, omnibus, melioribus, modo, via, iure & forma, quibus potuerunt & debuerunt, approbarunt, laudarunt, emologarunt, & ratificarunt, laudantque approbant, emologant & ratificant, promittentes emologationem, approbationem & ratificationem huiusmodi, ac omnia alia & singula supradicta, firma & valida habere, tenere & obseruare, ac nunquam in aliquo contrafacere, dicere, vel venire, per se vel aliam interpositam personam tacite vel expresse sub expressa hypotheca, & obligatione omnium bonorum supranominatorum spectabilium dominiorum, & cuiuslibet ipsorum, mobilium & immobilium, præsentium & futurorum, ac sub omni iuris & facti renuntiatione pariter & cautela. Et ita ad sancta Dei euangelia per eosdem feriatim, vnus post alium tacta iurarunt, de quibus præmissis omnibus fieri & expediri iusserunt, & voluerunt vnum & plura, publicum & publica, instrumentum & instrumenta, per me notarium & secretarium regium infra scriptum. Acta fuerunt hæc omnia in ciuitate Aquensi, vbi supra, videlicet infra cameram

regii consilii dictæ curiæ supremæ parlamenti, præsentibus ibidem nobilibus viris magistris Guillelmo Morini, Ioanne Malhart, & Antonio Malbequi regiis secretariis, & eiusdem curiæ grafferiis, testibus ad præmissa vocatis, & assumptis. Et me Ioanne Boycelli ciue Aquensi regio secretario & notario publico, & comitatibus Prouinciæ & * Fortulquerin, terrisque illis adiacentibus regia, & alias v. ^{ANNO} ^{CHRETI} ^{1552.} ^{* Fe-} ^{quod} ⁱⁿ ^{lo-} ^{ca} ^{dem.} bique terrarum apostolica auctoritatibus constituto. Qui præmissis ratificationi, approbationi & emologationi, promissionique & obligationi & aliis suprascriptis vna cum prænominatis testibus præsens fui, eaque in notam sumpsi, legi & publicauit, a qua, seu illius originali extenso, hoc instrumentum publicum, in hanc publicam formam redactum aliena manu mihi fideli virtute gratiæ mihi concessæ extrahi feci, & inde collatione facta cum eodem extenso, comperaque conformitate, hic me subscribens, signum meum interposui authenticum, in fidem, robur & testimonium omnium præmissorum.

Anno prædicto, & die vigesima sexta mensis supra dicti Februarii in loco suprascripto, videlicet infra cameram consilii, in præsentia nobilium Stephani de Gennes commentariensis palatii, & Ioannis Draconis Villæ * exeratum, meique notarii secretarii regii supra & infra scripti constituti, magnifici & spectabiles iurium professores domini Petrus Matthæi, dominus de Renesto Brossiæ, & Ioannes Toruatiris dominus de Canilhaco, etiam regii in dicta curia consilii, certiorati per lecturam præsentis instrumenti de ratificatione, approbatione & emologatione gestorum & promissorum per supra scriptum magnificum dominum de Soleriis, illam, & omnia in huiusmodi instrumento contenta, gratam & ratam, rataque & grata habentes, omnibus, melioribus, modo, via & forma, quibus potuerunt & debuerunt, quantum in eis est, & eisdem coniunctim & diuisim tangit, seu tangere potest, ratificauerunt, approbarunt & emologarunt, ratificantque, approbant & emologant sub illis, & eisdem promissionibus, obligationibus, renuntiationibus & iuramento supra scriptis, ac si præsentibus in præmissis interfuissent. Et hanc ratificationem & approbationem iusserunt notari, & describi per me dictum notarium & secre-

ANNO
CHRISTI
1515.

tarium, hic me propria manu subfignantem. Boycelli.

Vniuersis & singulis has præfentes testimoniales literas inspecturis, visuris & auditoris. Nos Gulielmus de Cordoano iurium licentiatus, sanctæ metropolitanæ Aquensis ecclesiæ canonicus, vicariusque generalis in spiritualibus & temporalibus totius archiepiscopatus Aquensis; Notum facimus & attestamur, nobilem virum magistrum Ioannem Boycelli ciuem Aquensem, qui præfens siue præcedens instrumentum ratificationis sumpsit, subscriptit & subfignauit, fore & esse regium secretarium, notarium publicum apostolica, & regia auctoritatibus notum, virumque boni nominis & famæ, ac laudabilis conuersationis, ad eumque tamquam ad notarium publicum & personam publicam, communem & publicum haberi recursum, & pro tali in tota patria Prouinciæ reputari, suis quoque instrumentis & actis publicis, manu & signo suis roboratis, in iudicio & extra stari, & fidem indubiam adhiberi. Et vt præscripto instrumento fides indubia per quoscumque adhiberi valeat, has præfentes testimoniales literas per Honoratum Parcatoris notarium, & curiæ archiepiscopalis Aquensis scribam fieri, sigillique eiusdem curiæ cum manus nostræ subscriptione fecimus, & iussimus debita apensione communiri.

Data Aquis die vigesimatertia mensis Februarii, anno a natiuitate Domini millesimo quingentesimo decimoquinto tertiæ indictionis.

G. de Cordoano
vicarius præfatus.

Anno a natiuitate Domini 1515. indictione tertia, die vero octaua mensis Iulii, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno tertio, reuerendissimus in Christo pater & dominus dominus Antonius tituli sanctæ Praxedis presbyter cardinalis de mandato præfati sanctissimi domini nostri domini Leonis papæ decimi, sibi viuæ vocis oraculo factò, mandauit nobis Bernardo Sculteti, & Bernardino de Contreras, notariis & scribis sacri Concilii, vt daremus in publica forma magnifico domino Ludouico de Soleriis, Christianissimi Francorum regis oratori, instrumentum authenticum cuiusdam protestatio-

nis per eum facta in decima sessione, excusando prælatos Gallicanæ nationis; quod quidem instrumentum eidem magnifico oratori fuit traditum tenoris infra scripti:

Vniuersis & singulis præsentis publici instrumenti ferriem inspecturis, visuris, lecturis pariter & auditoris: Notum sit, quod anno a natiuitate Domini 1515. indictione tertia, die vero Veneris, quarta mensis Maii, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno tertio, Romæ in basilica Lateranensi fuit celebrata decima sessio sacrosancti generalis Concilii Lateranensis. In qua quidem sessione fuit præfatus sanctissimus dominus noster. Et post multa tractata & acta in præfata sessione, circa finem reuerendus pater dominus Petrus episcopus Castellæ maris ascendit ambonem, & legit schedulam tenoris superscripti.

Leo episcopus seruus seruorum Dei, prout superius.

Qua perlecta, magnificus dominus Ludouicus de Soleris orator Christianissimi regis Franciæ, accessit ad pedes præfati sanctissimi domini nostri, & dixit, excusando prælatos ecclesiæ Gallicanæ profitentes pragmaticam sanctionem, quod prælati Franciæ fuerunt impediti per inimicos Christianissimi regis Francorum, non verentes censuras contentas in bulla cœnæ Domini, & ideo sanctitas sua habuit eos alias excusatos. Cum igitur de præfati eodem impedimento detenti sint, & non audeant venire, quia inter Delphinatum & Lombardiam est periculum; quare pro parte eorum supplicatur sanctitati suæ, quod habeat eos nunc excusatos, & cum dabitur tutus accessus, offerunt venire ad Concilium, & allegare de iuribus suis. Facta itaque prædicta excusatione, idem magnificus orator dedit quamdam schedulam. Præfatus sanctissimus dominus noster respondit præfato oratori, quod ex prouincia Prouinciæ erat facilis & tutus transitus per Ianuam, & quod prouiderat de saluoconductu Ianuensem, & eis mandauerat tradi, & si opus esset, prouideret de meliori & tutiori saluoconductu: tamen volebat sanctitas sua, quod schedula supradicta staret in suo robore.

Tenor

ANNO
CHRISTI
1515.

Tenor autem schedulæ datæ per oratorem, de qua supra fit mentio, talis est:

Santissimus, &c. prout superius.

Super quibus omnibus & singulis idem magnificus dominus orator petiit a protonotariis, notariis & scribis Concilii instrumentum & instrumenta. Acta fuerunt hæc in præfata basilica Lateranensi in decima sessione sacrosancti Lateranensis Concilii generalis sub anno, indiçtione, die, mense, & pontificatu, quibus supra, præsentibus ibidem reuerendo patre domino Thoma Phædra, & Bartholomæo Saliceto secretariis, & Francisco de Actuantis, & Benedicto Trocileti, & Aurelio Amerino notariis & scribis præfati Concilii, testibus ad præmissa vocatis specialiter atque rogatis.

Et ego Bernardus Sculteti decretorum doctor decanus Vuarmiensis publicus apostolica & imperiali auctoritatibus notarius, & sacri Lateranensis generalis Concilii scriba deputatus, quia præmissis omnibus, & singulis, dum sic, vt præmittitur, fierent & agerentur, vna cum prænominatis testibus, ac infra scripto collega & connotario meo præsens interfui, eaque omnia & singula sic fieri vidi, & audiui, ac in notam sumpsi; ideo hoc præsens publicum instrumentum manu alterius fideliter scriptum, exinde confeci, subscripsi, publicauit, & in hanc publicam formam redegi, signoque & nomine meis solitis & consuetis signaui & communiui, rogatus & requisitus, in fidem & testimonium omnium & singulorum præmissorum.

Et ego Bernardinus de Contreras clericus Burgenfis iuris vtriusque doctor publicus apostolica auctoritate notarius, ac sacri Lateranensis Concilii scriba, quia præmissis omnibus & singulis, dum sic, vt præmittitur, fierent & dicerentur, vna cum prænominatis testibus præsens interfui, ac fieri vidi & audiui, & in notam sumpsi, ex qua præsens publicum instrumentum manu alterius fideliter scriptum, subscripsi, & publicauit, signoque & nomine meis solitis signaui, in fidem, & testimonium omnium, & singulorum præmissorum rogatus & requisitus.

*Congregatio generalis pro discussione eorum qua tractanda sunt
in vndecima sessione.*

ANNO
CURIAE
1515

Anno a natiuitate Domini 1515. indictione quarta, die vero decimaquinta Decembris, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi anno quarto, fuit congregatio generalis prælatorum in palatio apostolico, in superiori capella dicti palatii, pro discutiendis & examinandis schedulis in vndecima sessione legendis. In qua quidem congregatione fuerunt præsentés reuerendissimi domini.

Cardinales.

Reuerendissimus dominus Dominicus episcopus Portuenfis.
Reuerendissimus dominus Antonius tituli sanctæ Praxedis.
Reuerendissimus dominus Petrus tituli sancti Eusebii.
Reuerendissimus dominus Laurentius tituli sanctorum quatuor Coronatorum.

Reuerendissimus dominus Alexander sancti Eustachii.

Archiepiscopi, episcopi, & oratores.

Reuerendus pater dominus Ioannes Reualiensis episcopus, orator marchionis Brandenburgensis.

Reuerendus pater dominus Bertrandus episcopus Adrienfis, orator ducis Ferrariæ.

Reuerendus pater dominus Hieronymus Antibarenfis.

Reuerendus pater dominus Gabriel Dyrrhachienfis.

Reuerendus pater dominus Ieremias Tranensis.

Reuerendus pater dominus Ioannes Arianensis.

Reuerendus pater dominus Georgius Nazarenus.

Reuerendus pater dominus Stephanus Gabriel Barenfis.

Reuerendus pater dominus Andreas Cornelius Spoletensis.

Reuerendus pater dominus Ioannes Thebanus.

Reuerendus pater dominus Marcus Monembasiensis.

Reuerendus pater dominus Iulianus Salutarum.

Reuerendus pater dominus Hugolinus Lycienfis.

Reuerendus pater dominus Alexius Melfitanus.

Reuerendus pater dominus Bernardus Taruisinus.

Reuerendus pater dominus Andreas Militensis.

Reuerendus pater dominus Paulus Forosempronienfis.

Reuerendus pater dominus Ioannes Dominicus Terdonensis.

Reuerendus pater dominus Bonifacius Hipporegienfis.

Reuerendus pater dominus Benedictus Chienfis.

Reuerendus pater dominus Petrus Castelli maris.

Reuerendus pater dominus Alexander Hieronymus sancti Domini insulæ Hispaniarum.

ANNO
CHRISTI
1515.

Reuerendus pater dominus Scaramuza Cumanus.
Reuerendus pater dominus Marinus Aquinatenfis.
Reuerendus pater dominus Simon Ariminensis.
Reuerendus pater dominus Iacobus Antonius Sutrinus.
Reuerendus pater dominus Ioannes Baptista Cafertanus.
Reuerendus pater dominus Marinus Senogallienfis.
Reuerendus pater dominus Paris Pifaurienfis.
Reuerendus pater dominus Scabonius Imolenfis.
Reuerendus pater dominus Bernardus Soranus.
Reuerendus pater dominus Petrus Acerranenfis.
Reuerendus pater dominus Angelus Laufanenfis.
Reuerendus pater dominus Baltasar ciuitatis Castellanae.
Reuerendus pater dominus Bartholomæus Montis viridis.
Reuerendus pater dominus Tranquillus Ferentinus.
Reuerendus pater dominus Thomas Lechlinenfis.
Reuerendus pater dominus Valentinus Parmenfis.
Reuerendus pater dominus Vincentius Arbenfis.
Reuerendus pater dominus Zacharias Sebaftenfis.
Reuerendus pater dominus Petrus Lauellinus.
Reuerendus pater dominus Paulus Nimofienfis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Baptista Cauallicenfis.
Reuerendus pater dominus Maximus Ifernienfis.
Reuerendus pater dominus Thomas Saonenfis.
Reuerendus pater dominus Paulus Efinenfis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Baptista Auximanus.
Reuerendus pater dominus Guarinus Nucerinus.
Reuerendus pater dominus Theseus Racanatenfis.
Reuerendus pater dominus Augustinus Nobienfis.
Reuerendus pater dominus Iacobus Marficanus.
Reuerendus pater dominus Ioannes Baptista Valuenfis.
Reuerendus pater dominus Hieronymus Bidunenfis.
Reuerendus pater dominus Philippus Brumatenfis.
Reuerendus pater dominus Christophorus Polignianenfis.
Reuerendus pater dominus Gifbertus Rapollanus.
Reuerendus pater dominus Simon Modrusienfis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Baptista Ventienfis.
Reuerendus pater dominus Ioannes Vrgellenfis.
Reuerendus pater dominus Christophorus Cæfenatenfis ; ac Vallis
vmbrofa , & sancti Dominici , sancti Francisci , sancti Augustini ,
& sanctæ Mariæ Seruorum , ordinum generales.

Quibus omnibus congregatis & sedentibus more solito,
dominus Andreas Piperarius secretarius Concilii de man-
dato præfatorum reuerendissimorum cardinalium legit
schedulam continentem concordata per sanctissimum
dominum nostrum cum Christianissimo Francorum rege.

Concil. Tom. 34.

Nnn ij

Qua perlecta, petiit an placerent paternitatibus suis contenta in schedula. Et omnes responderunt simpliciter placere; exceptis infra scriptis, qui dederunt vota particularia, & primo reuerendus dominus Bertrandus episcopus A driensis dixit placere, praesertim quia erant concordata cum sanctissimo domino nostro. Reuerendus dominus Hieronymus episcopus Antibarenus dixit quod placebant; quia credebat, quod proueniebant a Spiritu sancto. Reuerendus dominus Ieremias Tranensis archiepiscopus dixit, quod licet in illis concordatis lectis in schedula multa essent, quae sibi displicerent quod sint facta & concordata, tamen postquam sanctissimus dominus noster iam fecerat & dederat bullam, & se obligauerat in vim contractus facere approbati per Concilium, non deuiabat a voluntate sanctitatis suae: & sic placebant ea de causa. Reuerendus dominus Maximus episcopus Iserniensis dixit placere, quia placuit sanctissimo domino nostro. Reuerendus dominus Ioannes Dominicus episcopus Terdonensis dixit, quatenus tribuunt iurisdictionem laicis contra ecclesiasticos, non placere.

Deinde praefatus dominus Andreas legit schedulam abrogationis pragmaticae sanctionis. Qua perlecta, petiit an placerent paternitatibus suis contenta in schedula. Et omnibus vnanimiter & simpliciter placuerunt.

Postmodum vero fuit per eundem Andream lecta schedula super iis, quae debent obseruare praedicatores praedicantes verbum Dei. Qua perlecta, petiit an placerent paternitatibus suis contenta in schedula. Et placuerunt omnibus, excepto reuerendissimo domino Mario episcopo Aquinatenfi, qui sibi placere dixit, quod praedicatores praedicent, secundum quod Spiritus eis spirat.

Demum idem dominus Andreas legit schedulam concernentem priuilegium religiosorum. Qua perlecta, petiit an placerent contenta in schedula paternitatibus suis. Sed propter diuersitatem votorum praelatorum existentium in congregatione circa narratiuam & dispositiuam schedula, visum fuit praefatis reuerendissimis cardinalibus, quod schedula aptaretur, & die sequenti fieret alia congregatio in eodem loco, & iterum legeretur schedula aptata, & deliberaretur super ea.

ANNO
CHRISTI
1515.

Die vero decimaquinta supradicti mensis Decembris, fuit congregatio in eadem capella, in qua interfuerunt reuerendissimi in Christo patres & domini, Antonius sanctæ Praxedis, Petrus sancti Eusebii, & Laurentius sanctorum quatuor Coronatorum tituli, sanctæ Romanæ ecclesiæ presbyteri cardinales, prælati vero quadraginta sex, & generales ordinum qui in supra dicta congregatione interfuerunt. Et fuit lecta per supradictum dominum Andream schedula continens priuilegia religiosorum. Qua perlecta, petiit, an placerent paternitatibus suis. Et responderunt omnes placere, hoc tamen addito, quod reuerendus dominus Vincentius episcopus Signinus dixit, quod videbatur sibi, quod narratiua, vbi ponebantur illa verba, Quod episcopi fuerunt assumpti a pontifice, debebat poni, quod fuerunt assumpti a Christo. Et reuerendus dominus Scaramuza episcopus Cumanus dixit, quod placebant ei contenta in schedula, dummodo excluderetur approbatio priuilegiorum: & eiusdem opinionis fuerunt Brumatensis, Ceruiensis, Senogallienfis, Ferentinus, Soranus, & Polignianensis.

Schedulæ vero, de quibus supra fit mentio, inseruntur in infra scripta vndecima sessione.

SESSIO XI.

ANNO
CHRISTI
1516.

IN nomine Domini. Amen. Anno a natiuitate Domini millesimo quingentesimo decimosexto, indictione quarta, die vero decimanona mensis Decembris, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Leonis diuina prouidentia papæ decimi, anno quarto, fuit celebrata vndecima sessio in basilica Lateranensi de Vrbe in loco consueto, præfente præfato sanctissimo domino nostro, & fuerunt præfentes infra scripti reuerendissimi domini cardinales, patriarchæ, archiepiscopi & episcopi, & abbates & magistri generales ordinum, oratores principum, & quamplures alii illustres domini, videlicet:

Episcopi cardinales.

Reuerendissimus dominus Raphael Ostiensis.
Reuerendissimus dominus Bernardinus Sabinensis.
Reuerendissimus dominus Dominicus Portuenfis.

Nnn iij